

החלטת המועצה להשכלה גבוהה (מס' 1084/10)
מיום 21.11.2006 בנושא "מתווים מנחים להכשרה
להוראה במוסדות להשכלה גבוהה בישראל" (כפי
שתוקנה ביום 29.1.2008, 1.7.2008)

הנחות היסוד שעמדו בסיס עבודת הוועדה לקביעת המתווים המנחים בהכשרה להוראה

1. **המורה הפרופסיונאלי** פועל על בסיס ידע דיסציפלינארי ופדגוגי-דידקטי באופן שיטתי ומבוסס ראיות לגבי ההוראה של עצמו והלמידה של תלמידיו. הוא מפעיל שיקולי דעת המבוססים על הבנת תהליכי הלמידה, תכניות הלימודים והצרכים של תלמידיו. הוא בעל מיומנויות וכישורים הנדרשים בסביבות הוראה-למידה עדכניות ויודע להשתמש באופן מושכל במגוון דרכי הוראה-למידה. הפן הערכי-חברתי והפן היצירתי בהוראה מהווים מימדים חשובים בתפיסה פרופסיונאלית זו.
2. לאור חוסר העקביות ואי הבהירות שעולים מממצאי המחקר הבינלאומי בהכשרת מורים, הוועדה בחרה שלא להציב סטנדרטים לתכנים ולמיומנויות בהכשרה להוראה ("מה המורה המתחיל צריך לדעת ולהיות מסוגל לעשות"). עם זאת, **הוועדה מבססת את המתווים על מרכיבים ועקרונות שמומלצים בספרות המחקרית העולמית.**
3. הוראה היא מקצוע מורכב (בניגוד לדימוי הפשטני שיש לו בציבור) ולכן רכישת הידע והיכולת להיות מורה היא תהליך מורכב והדרגתי. **לא ניתן להקנות במהלך ההכשרה הראשונית להוראה את כל תשתית הידע הנדרשת למורה העתידי.** לכן, על תכנית ההכשרה להיות ממוקדת ובסיסית, כאשר רבדים נוספים בידע ובמיומנויות יילמדו בזמן תקופת ההתמחות (סטאז', induction) של המורה, ובמהלך שנות עבודתו (Life Long Learning). בכפוף למנדט שלה, הוועדה עסקה בסוגיות הנוגעות רק לשלב ההכשרה הראשוני.
4. ההוראה היא פעילות המעוגנת בידע תיאורטי-מחקרי ובחוכמת המעשה הפראקטית-רפלקטיבית ואין היא מקצוע שוליתי המבוסס על מתכונים ליישום. הצלחתה של תכנית הכשרה להוראה תלויה במידה רבה **באינטגרציה המפורשת בין רכיבי התכנית ותכניה השונים וכן בחיזוק הרלוונטיות שלה לסטודנטים בעת לימודיהם.** הצלחה זו גם תלויה בפיתוח הדרגתי של ראייה אקולוגית של ההוראה – התלמיד הבודד, קבוצות לומדים, בית הספר כמערכת ארגונית, הקהילה, והמערכת החברתית הרחבה.
5. בדומה לפרופסיות אחרות, **קיימת ליבת לימודים משותפת בהכשרה להוראה**, החוצה מסלולי גיל ומקצועות הוראה (מורה הוא קודם כל מורה-מחנך ואחר כך מורה למקצוע מסוים). ליבה זו, תהווה מרכיב גנרי למתכשרים להוראה לחטיבות גיל שונות ולתחומי דעת שונים. לצד לימודי הליבה יתקיימו גם לימודים תלויי חטיבת גיל ותלויי תחומי הוראה.
6. הוועדה רואה בעבודתה **הזדמנות להעלות את ההכרה בחשיבות מקצוע ההוראה ולמשוך להוראה מועמדים איכותיים ובעלי רקע אקדמי מגוון.** לכן, יש לשפר את מתכונות לימודי ההכשרה להוראה ולהתאימם לדרישות המקצועיות העכשוויות, להבטיח בהם רמה אקדמית נאותה, לחזק את סגל ההוראה בתכניות אלה, ולפתח חלופות חדשות שתמשוכנה למקצוע ההוראה מועמדים איכותיים.
7. הוועדה רואה את **תחום ההכשרה להוראה כתחום אקדמי לכל עניין ודבר** ועל כן מייחסת חשיבות רבה לקיום פעילות מחקרית במוסדות המכשירים מורים בתחום ההכשרה להוראה ובתחום ההוראה-למידה.
8. הוועדה סבורה כי **המתווים המוצעים** על ידה **צריכים להיות גמישים** דיים כדי שיוכלו לבטא את השקפתו החינוכית ועצמאותו האקדמית של כל מוסד, ולאפשר לו לפתח תוכניות להכשרת מורים ייחודיות ומגוונות.

החידושים העיקריים במתווים המנחים להכשרה להוראה

המתווים המנחים, המפורטים בהמשך, מחדשים בשלושה תחומים:

1. שיפור איכות המורים בוגרי תכניות ההכשרה באמצעות:

- א. הרחבת המתכונות האפשריות בהכשרה להוראה ופיתוח חלופות חדשות כדי למשוך למקצוע ההוראה מועמדים איכותיים ובעלי רקע אקדמי מגוון.
- ב. קביעת תנאי קבלה וסיום אחידים לכל אחת ממתכונות ההכשרה השונות בכלל מערכת הכשרת המורים.
- ג. העלאת רמת ההכשרה על ידי חיזוק הפן הפרופסיונאלי של המורה והגננת.

2. התאמת ההכשרה להוראה למגמות העכשוויות במדינות המפותחות:

- א. שדרוג מתכונת הלימודים הארבע-שנתית לתואר ראשון בהוראה עם תעודת הוראה, באמצעות חיזוק הלימודים הדיסציפלינאריים.
- ב. פיתוח מתכונת אינטגרטיבית להכשרה להוראה לקראת תואר אקדמי שני חדש (M.Teach) כמתקיים במקומות שונים בעולם.
- ג. אבטחת איכות אקדמית-מקצועית של תכניות הכשרה להוראה באמצעות בקרה של המל"ג.
- ד. קביעת קריטריונים עדכניים ללימודי הוראה בדומה לפרופסיות אחרות: קביעת היקפי לימוד נדרשים ומבנה לימודים מחייב לכל חטיבת גיל, הגדרת תחומי ליבה חיוניים המשותפים לכל המתכונות, וקביעת מדיניות הכרה בלימודים אקדמיים קודמים.
- ה. הדגשת מקומה של ההתנסות המעשית בהכשרה להוראה וחובת הוכחה של המוסד להראות את הקשר שבין הלימודים העיוניים וההתנסות המעשית. להתנסות מוצעים שני דגמים – "מסורתית" ו"שיתופית" עם השדה.
- ו. מתן אפשרות לקיום שונות בין מוסדות ההכשרה להוראה בהתאמה לתפיסתם החינוכית, כל עוד הם עומדים בדרישות המתווים.

3. חיזוק מעמד ההכשרה להוראה במערכת ההשכלה הגבוהה בישראל:

- א. יצירת מתווים אחידים לכל המסגרות האקדמיות (אוניברסיטאות ומכללות) העוסקות בהכשרה להוראה.
- ב. הבניית מתכונת הלימודים הארבע-שנתית לתואר ראשון בהוראה עם תעודת הוראה בהתאמה למקובל במערכת ההשכלה הגבוהה בישראל.
- ג. מתן תוקף אקדמי ללימודי תעודת הוראה לאקדמאים.
- ד. קביעת תנאי סף למוסד ההכשרה להוראה לצורך הפעלת תכנית הכשרה להוראה במוסד, וזאת על פי מדיניות המועצה להשכלה גבוהה המקובלת כיום בנושא סגל, מבנה תכניות לימודים ותשתיות.

להלן המתווים המנחים להכשרה להוראה:

1. כללי

חשיבות מקצוע ההוראה מחייבת לשפר את המתכונות הקיימות בלימודי ההכשרה להוראה ולהתאימם לדרישות המקצועיות העכשוויות, להבטיח בהם רמה אקדמית נאותה, ולחזק את סגל ההוראה בתכניות אלה. כדי למשוך להוראה מועמדים איכותיים ובעלי רקע אקדמי מגוון חשוב לפתח, בנוסף, מתכונות חדשות להגברת התחרות בין מקצוע ההוראה לבין מקצועות אחרים ולטיפוח המצוינות.

המתווים להלן מתייחסים לשיפור מתכונות הלימודים הקיימות עתה ולקביעת קריטריונים לפתיחת תכניות לימודים חדשות מעתה ואילך.

א. לימודי הכשרה להוראה יוכלו להתקיים* בכל אחת מהמתכונות הבאות בהתאם למפורט במסמך:

1. הכשרה להוראה במסגרת אינטגרטיבית בלימודי תואר ראשון בהוראה (ראה סעיף 9 להלן).

2. הכשרה להוראה לקראת תעודת הוראה לאקדמאים (ראה סעיף 4 להלן).

3. הכשרה להוראה במסגרת אינטגרטיבית בלימודי תואר שני בהוראה או בהוראת הדיסציפלינה (ראה סעיף 10 להלן).

4. הכשרה להוראה במתכונות ייחודיות לאוכלוסיות נבחרות (ראה סעיף 11 להלן).

"מסגרת אינטגרטיבית" מוגדרת כתכנית לתואר אקדמי המשלבת לימודי הכשרה להוראה מתחילת הלימודים בה ועד לסיומם. התכנית מוגשת לאישור המל"ג ומתבצעת בפועל כמקשה אחת של לימודי התואר וההכשרה להוראה. התכנית נמצאת במסגרת ארגונית ואקדמית אחת, יש לה ראש תכנית אחד ולא ניתן, למעט במקרים חריגים, לקבל את תעודת ההוראה ללא התואר או את התואר ללא תעודת ההוראה.

ב. ההכשרה להוראה תתקיים במוסדות אקדמיים עצמאיים והמוכרים על ידי המועצה להשכלה גבוהה. מוסד לא יוכל לקיים לימודי הכשרה להוראה מחוץ לקמפוס מוסד האם שלו, לרבות לא במסגרת מוסד באחריותו האקדמית. שיתופי פעולה בין מוסדות, שמקיימים תכניות הכשרה להוראה המאושרות על ידי המל"ג, לבין מוסדות אחרים להשכלה גבוהה יחייבו אישור מיוחד של הגורם המתכנן והמתקצב הרלבנטי. לאחר קבלת אישור זה יש לקבל מהמל"ג אישור להפעלת התכנית בהתאם למתווים במסמך זה.

ג. תכניות הכשרה להוראה, בין אם במסגרת תואר אקדמי ובין אם כלימודי תעודה, יוגשו לאישור המועצה להשכלה גבוהה ויבדקו על-ידה כתכניות לימודים אקדמיות. על מוסד המגיש בקשה לאישור תכנית הכשרה להוראה, להתייחס פרטנית לאופן עמידתו ועמידת התכנית בכל אחד ואחד מהקווים כמפורט להלן. על התכניות לעמוד בנוסף בדרישות המינימום של המועצה להשכלה גבוהה להגשת תכנית אקדמית. מוסדות המתקצבים על ידי משרד החינוך יצרפו לבקשתם לגבי תכניות חדשות (שאינן שדרוג של תכניות קודמות) אישור של משרד החינוך באשר לפן התכנוני-תקציבי.

---

* לימודי הוראה כחוג אחד משני חוגים במסגרת תכנית לימודים דו-חוגית לתואר B.A. יוכלו להמשיך להתקיים רק במקומות בהם הם כבר מצויים.

- ד. מוסד יעביר בקשות לקיום תכניות לימודים להכשרה להוראה בהתאם להנחיות המועצה להשכלה גבוהה להגשת בקשה לפתיחת תכניות לימודים חדשות.
- ה. המתווים ללימודי הכשרה להוראה מהווים קווי יסוד לתכניות להכשרה להוראה בכל המסגרות האקדמיות המוכרות על ידי המועצה להשכלה גבוהה. הם מחליפים כל דגם מנחה קודם של המועצה להשכלה גבוהה.
- ו. על בקשות לפתיחת תכנית לימודים לתואר שני בהוראה/בהוראת הדיסציפלינה במסגרת אינטגרטיבית עם תעודת הוראה לעמוד בנוסף גם בתנאים ובעקרונות שקבעה המועצה ללימודי תואר שני. על בקשות לתואר שני מחקרי במוסדות שאינם אוניברסיטאות לעמוד בנוסף גם בתנאים שקבעה המועצה ללימודי תואר שני מחקרי במוסדות שאינם אוניברסיטאות (החלטות מל"ג בנושא התואר השני מצורפות כנספח 4 למסמך זה).
- ז. בבקשה המוגשת למל"ג על המוסד יהיה לפרט את: רציונאל התכנית והחזון העומד בבסיסה; מטרתיה, דגשיה ויעדיה של ההכשרה המתוכננת; הזיקה שבין מבנה תכנית הלימודים ותכניה לרציונאל, ליעדים ולדגם המושגי כפי שנקבעו על ידו; הזיקה שבין תכנית הלימודים למבנה "מתווה הבסיסי" ולתכני הליבה הנדרשים בו (ראה להלן סעיפים 4 – 6); ודגם ההתנסות המעשית בתכנית (ראה להלן סעיף 5).
- ח. מוסד אקדמי המבקש לקיים הכשרה להוראה יצטרך לעמוד בדרישות הסף הבאות: ניהול אקדמי בהתאם למדיניות המל"ג והחלטותיה בנושא; במוסד מתקיימות תכניות אקדמיות לפחות בארבע התמחויות דיסציפלינאריות הנלמדות במערכת החינוך, מתוכן שתי דיסציפלינות לפחות חייבות להיות בתחומי היסוד של מערכת החינוך (יוצא מן הכלל הוא מוסד המתמחה בתחום מקצועי אחד כעיקר עיסוקו, למשל: חינוך גופני); המוסד מכשיר לפחות לשתיים מחטיבות הגיל (גן, יסודי, חטיבת ביניים, חטיבה עליונה, רב-גילי); למוסד יש קשרי עבודה עם מוסדות חינוך (למשל: גנים, בתי ספר, מסגרות חינוך בלתי פורמאל) לצורך ההתנסות הקלינית של הסטודנטים לחינוך ולהוראה; למוסד יש מערך לפיתוח מקצועי של עובדי חינוך והוראה; במוסד קיימת ספרייה המכילה את המצאי הרלוונטי ללימודי הכשרה להוראה; למוסד יש תשתית פיסית נאותה הדרושה לקיומם של לימודי הכשרה להוראה.
- ט. כל תכניות ההכשרה להוראה במוסדות האקדמיים השונים, לרבות התכניות בלימודי תעודה בהוראה, ייכללו מעת לעת במערך הבדיקות להערכת האיכות והבטחתה של המל"ג.
- י. לאחר אישור התכנית על ידי המל"ג יוכל מוסד לבצע התאמות בתכנים לאור שינויים בידע ובדרישות מערכת החינוך, ובלבד שהמוסד ישמור על מסגרת הלימודים שאושרה לו בהתאם למתווים במסמך זה.

2. התוקף האקדמי של לימודי תעודת ההוראה

כל תכניות הלימודים לתעודת ההוראה, הן במסגרת לימודים לתואר אקדמי והן במסגרת לימודי תעודה, ייבדקו אקדמית מעתה ואילך ע"י המל"ג ויוטנו באישורה בהתאם למפורט במסמך זה. מתוך כך יוקנה בזאת ללימודי תעודת ההוראה תוקף של לימודים אקדמיים. ניתן יהיה להכיר בלימודי תעודת ההוראה במסגרות לימודים לתואר שני בתחומי החינוך וההוראה בטווח של חמש שנים ממועד סיום לימודי התעודה. מומלץ לאפשר הכרה אקדמית הדדית בין המסגרות המאושרות השונות והן תוכלנה לבחור כיצד להעניק קרדיט אקדמי ללימודים אלה באופן הבא:

- **לבעלי תעודת הוראה המבקשים ללמוד לתואר שני בחינוך:** להכיר עד שליש מלימודי התואר השני בתחומי החינוך, בין במכללה ובין באוניברסיטה, על בסיס לימודי תעודת הוראה (שאינם ממסגרת תואר אקדמי בהוראה), ובתנאי שלימודי תעודת ההוראה התקיימו בתכנית הכשרה להוראה שנבדקה ואושרה ע"י המל"ג.

- **לבעלי תואר שני/שלישי בחינוך המבקשים ללמוד לתעודת הוראה:** להכיר עך שליש מלימודי תעודת הוראה העיוניים, על בסיס לימודי התואר השני או השלישי בתחומי החינוך.

עם זאת, ומבלי לגרוע מהאמור לעיל, יודגש כי יש לחתור בהדרגה לביסוס לימודי תעודת הוראה לבעלי תואר אקדמי, כחלק מלימודי תואר שני בהוראה/בהוראת הדיסציפלינה, במתכונת לימודים אינטגרטיבית עם לימודי תעודת ההוראה.

3. סגל ההוראה בתכניות ההכשרה להוראה

- א. חברי הסגל של תכנית ההכשרה להוראה (בכל אחד ממסלולי הגיל השונים: הגיל הרך, היסודי, העל יסודי, החינוך המיוחד והרב גילאי) יבואו ממגוון תחומי התמחות בחינוך הרלוונטיים להכשרה להוראה (מדעי החינוך, פדגוגיה, דידקטיקה, מתודיקה דיסציפלינארית ועבודה מעשית). על הסגל להיות בעל אוריינטציה חינוכית, להוות לסטודנטים דוגמא אישית בהוראה ולשקף להם סטנדרטים של אתיקה מקצועית, להיות מעורב במחקר בתחומי ההוראה-למידה וההכשרה להוראה, ולהתייחס להוראה על היבטיה הרחבים (חברתיים, תרבותיים, ערכיים וכד').
- ב. מבין המרצים המלמדים בתכנית ההכשרה להוראה - בכל מסלול גיל - יהיו לפחות שלושה אנשי סגל בעלי תואר שלישי בתחומים רלוונטיים ובעלי ניסיון בהוראה במוסדות להשכלה גבוהה, אשר יתחייבו לעבוד במוסד במשרה מלאה ועיקרית לפחות שלוש שנים ויוכלו להוביל את תכנית הלימודים.
- ג. חברי הסגל העוסקים בתחום הדידקטיקה ובתחום הפרקטיקום (המלמדים הן שעורים עיוניים והן שעורים יישומיים) יהיו בעלי תואר שני לפחות, תעודת הוראה ו/או ניסיון קודם בעבודה במערכת החינוך. לפחות שליש מסגל זה - בכל מסלול גיל - יהיו חברי סגל אקדמי תקני במוסד. האחריות האקדמית על הפרקטיקום והדידקטיקה תהיה בידי חברי הסגל האקדמי המועסקים במשרה במוסד.
- ד. בתכניות לימודים לתואר שני בהוראה במסגרת לימודים אינטגרטיבית עם תעודת הוראה על הסגל לעמוד בנוסף גם במלוא התנאים הפורמאליים שקבעה המל"ג באשר לקיומם של לימודים לתואר שני ובקריטריונים שקבעה המועצה באשר לקיומם של לימודים לתואר שני מחקרי במוסדות שאינם אוניברסיטאות. בשל אופיים הייעודי והפרופסיונאלי של לימודי ההוראה, תוכל רשימת הסגל האקדמי בהתנסות המעשית בתכנית לענות, מטעמים ראויים, על התנאי לפיו, "במקרים מיוחדים (כחריג) יוכלו ללמד בתכנית מורים בודדים בעלי מוניטין בתחומם, שלתחום התמחותם זיקה ברורה לתכנית הלימודים והם אינם בעלי תואר שלישי".

4. "מתווה הבסיס" להכשרה להוראה (לימודי תעודת ההוראה)

- א. הכשרה להוראה תתקיים בהתאם ל"מתווה הבסיס" המוצג בלוח 1 להלן. "מתווה הבסיס" מהווה תשתית ללימודי ההוראה ב: לימודים לתואר ראשון בהוראה במסגרת אינטגרטיבית עם תעודת הוראה; לימודים לתואר שני בהוראה במסגרת אינטגרטיבית עם תעודת הוראה; לימודים לתעודת הוראה; לימודי הכשרה להוראה במתכונות ייחודיות. **מתכונת הלימודים לתעודת ההוראה לאקדמאים זהה ל"מתווה הבסיס"**. במתכונות האינטגרטיביות, שמשלבות לימודים לתואר ראשון או שני עם לימודי הכשרה להוראה, "מתווה הבסיס" מובנה בתוך מתווה המתכונת, כפי שמוצג להלן בלוחות 2-4.
- ב. ב"מתווה הבסיס" להכשרה להוראה שני רכיבי לימודים מחייבים: (1) **לימודי החינוך וההוראה** העיוניים בחלוקה לשלושה תחומים (לימודי חינוך; פדגוגיה ומתודיקה בהוראת המקצועות;

ואוריינות מחקר בחינוך והוראה); (2) **התנסות מעשית במערכת החינוך**. לפירוט מהות רכיבים אלה ראה להלן סעיף 5.

- ג. ככלל, "מתווה הבסיסי" להכשרה להוראה מחייב סך היקף לימודים דומה להיקף לימודים של חוג אקדמי, דהיינו 30 ש"ש. במצב בו סטודנט לומד לתעודת הוראה במקצוע אחד (במתכונת דו-חוגית או חד-חוגית) לחטיבת הגיל העל-יסודי בלבד, היקף הלימודים יהיה 24 ש"ש.
- ד. בכל מקרה, סך היקף לימודי החינוך וההוראה העיוניים (א1-א1 ג' בלוח 1) בהכשרה להוראה לא יפחת מ- 15 ש"ש. בתוך כך לימודי החינוך לא יפחתו מ- 4 ש"ש, לימודי הפדגוגיה והמתודיקה לא יפחתו מ- 4 ש"ש ולימודי האוריינות והמחקר לא יפחתו מ- 2 ש"ש. מוסד יכול לבחור להרחיב את סך היקף לימודי החינוך וההוראה העיוניים עד ל- 21 ש"ש. במקרה של לימודי תעודת הוראה במקצוע אחד בעל יסודי, מוסד יכול להרחיב את היקף לימודי החינוך וההוראה עד ל- 18 ש"ש.
- ה. ככלל, היקף לימודי ההתנסות המעשית לא יפחת מ- 9 ש"ש. במצב בו לומד הסטודנט לתעודת הוראה במקצוע אחד לחטיבת הגיל העל יסודי יהיה ההיקף המינימאלי של ההתנסות המעשית 6 ש"ש. מוסד יכול לבחור להרחיב את היקף לימודי ההתנסות המעשית עד ל- 15 ש"ש. במקרה של לימודי תעודת הוראה במקצוע אחד בעל יסודי, מוסד יכול להרחיב את היקף ההתנסות המעשית עד ל- 9 ש"ש.
- ו. דרישות שמשרד החינוך מחייב (כגון: קורס עזרה ראשונה ובטיחות בדרכים) לא יהוו חלק מתכנית הלימודים האקדמית.
- ז. "לימודי יסוד והעשרה" (כמפורט בסעיף 9ה') יילמדו במסגרת לימודי התואר האקדמי ו/או במסגרת לימודי תעודת ההוראה.

לוח 1. מבנה תכנית הלימודים בהכשרה להוראה – "מתווה הבסיסי"

היקף שעות מחייב		רכיבי הלימודים
לתעודת הוראה בכל האפשרויות האחרות	לתעודת הוראה במקצוע אחד בחטיבת הגיל העל-יסודי בלבד	
21-15 ש"ש	18-15 ש"ש	1. לימודי חינוך והוראה א. לימודי חינוך (לפחות 4 ש"ש) ב. פדגוגיה ומתודיקה בהוראת המקצוע/ות (לפחות 4 ש"ש) ג. אוריינות מחקר בחינוך והוראה (לפחות 2 ש"ש)
15-9 ש"ש	9-6 ש"ש	2. התנסות מעשית*
30 ש"ש	24 ש"ש	סה"כ נדרש

* מרכיב זה בתכנית ההכשרה יוכל להתבצע בשני דגמים – מסורתי ושיתופי.

5. פירוט אופיים של הרכיבים ב"מתווה הבסיס" להכשרה להוראה (לוח 1 לעיל)

(1) רכיב לימודי החינוך וההוראה

- א. **לימודי חינוך:** תחום זה כולל לימודי תשתית עיוניים ויישומיים הנחוצים כבסיס לעבודת החינוך וההוראה ולעיצוב דמות המורה כאישיות מחנכת בכל חטיבות הגיל ובכל תחומי ההוראה. הנושאים עוסקים בהיבטים שונים של הוראה ולימדה בהקשר רב-מימדי, לרבות הכשרת המורה להבנה וטיפול בהתנהגויות אנטי-חברתיות של התלמידים בסיטואציה החינוכית. בלימודי החינוך כלול גם סמינריון בחינוך ובהוראה.
- ב. **פדגוגיה ומתודיקה בהוראת הדיסציפלינות:** תחום זה כולל לימודים פדגוגיים כלליים ולימודים זיקטיים ייחודיים לתחומי התוכן שבהם מתמחה הסטודנט (ידע תוכן פדגוגי). תכנים אלה מתמקדים בעיקר בהכרה של: תכניות הלימודים בדיסציפלינה ברמת הגיל הנלמדת תוך התייחסות לסטנדרטים ולהישגים הנדרשים, חומרי הוראה-למידה בדיסציפלינה, גישות ושיטות הוראה והערכה המקובלות בדיסציפלינה, מחקר בהוראת הדיסציפלינה, וסוגיות אורייניות וייחודיות בהוראה ולמידה בתחום הדעת.
- ג. **אוריינות מחקר בחינוך ובהוראה:** תחום זה כולל כלים להתפתחות מקצועית של המורה, כגון: קריאת מחקר והבנתו ויכולת לבצע מחקר מורה (למשל: מחקר פעולה, חקר מקרה, מחקר הערכה, סקר).

(2) רכיב ההתנסות המעשית

- א. ההתנסות המעשית מהווה את מרכיב הלימודים הפרקטי-קליני במהלך הלימודים להכשרה להוראה (מרכיב זה נקרא גם לעיתים "עבודה מעשית", "פרקטיקום" ו"התנסות"). מטרתה לחשוף את הסטודנט למימדים מרכזיים של עבודת הגננת והמורה בפועל, למורכבות תפקידם, ולהווייה של הגן ובית הספר על כל היבטיהם. יש להבטיח שקיימת זיקה הדוקה בין ההתנסות המעשית לבין תכנית הלימודים העיונית. התנסות מעשית תתקיים בכל אחת מההתנסויות הדיסציפלינאריות וחטיבות הגיל בהן מתמחה הסטודנט.
- ב. האחריות על ההתנסות המעשית היא של מסגרת ההכשרה האקדמית. ההתנסות תבצע במוסדות שנבחרו על ידי מוסדות ההכשרה מתוך מערכת החינוך ותבנה בכל מוסד הכשרה באופן התואם את תפיסתו. בליווי המקצועי של הסטודנט במהלך ההתנסות משתתפים מורה חונך אחד לפחות ומדריך/איש סגל מהמוסד המכשיר.
- ג. יש לדאוג לכך שבהתנסות תהיה לסטודנט מעורבות פעילה (בניגוד לצפייה פאסיבית) בחיי בית הספר או הגן. לפחות מחצית מההתנסות המעשית תהיה בפעילות הוראתית ובחקר הקשור להתנסות.
- ד. המוסד יבחר את דגם ההתנסות המעשית בהתאם להשקפתו החינוכית כמפורט להלן.
  - **דגם מסורתי:** מחייב להעסיק איש סגל/מדריך מהמוסד המכשיר, שאחראי להדרכת הסטודנטים בהתנסות ולהערכת התקדמותם והתאמתם למקצוע. הסטודנט עובד בהתנסות בעיקר מול המורה החונך והקשר בין המדריך למורה החונך אינו קבוע והדוק.
  - **דגם שותפות בין המוסד המכשיר למוסד החינוכי:** העבודה המערכתית וההדוקה בין המוסד המכשיר למוסד החינוכי, מחייבת תכנונים משותפים בהבניית ההתנסות המעשית, תאומים שוטפים ביישומה ושיתוף בהערכת הסטודנטים. על פי דגם זה, לכל סטודנט יש מורה חונך ישיר ולעיתים מספר מורים חונכים ובעלי תפקידים אחרים שהוא נחשף לעבודתם. בביה"ס ישן, בדרך כלל, קבוצות של סטודנטים ולכן

ביה"ס ממנה גם מורה לשמש כמתאם ההתנסות המעשית של כלל הסטודנטים לפי צרכי בית הספר וצרכי המוסד המכשיר. בכל ביי"ס נמצאים, בדרך כלל, מספר מדריכים מהמוסד המכשיר לאורך כל יום ההתנסות והם מעורבים באופן פעיל בהנחיית הסטודנטים תוך הרחבת הראייה של עבודת המורה במערכת הארגונית של ביה"ס. את קבוצת המדריכים מרכז, בדרך כלל, חבר סגל מטעם המוסד המכשיר, שעובד בתאום ובתכנון עם המורה הממונה הבית-ספרי.

6. תכנים חיוניים ב"מתווה הבסיס" (תחומי הליבה)

- א. בכל תכנית לימודים להכשרה להוראה יבואו לידי ביטוי תחומי ליבה מרכזיים כלהלן:
- אספקטים ערכיים-חברתיים-מוסריים בעבודת המחנך, כולל התייחסות לנושא הערכת יחס מורה-תלמיד ודרכים לשיפורו.
  - היבטים של שיח כתוב ודבור בתהליכי הוראה-למידה (Language Across the Curriculum).
  - התפתחות קוגניטיבית-רגשית-חברתית של ילדים ונוער.
  - תיאוריות וגישות בהוראה ובלמידה, כולל שילוב טכנולוגיות מידע ותקשורת.
  - תכנון, ארגון, ניהול והערכת הלמידה, תוך זיקה למערכת החינוך ולמדיניותה.
  - תהליכי הוראה-למידה לתלמידים עם צרכים שונים ומרקע חברתי-תרבותי שונה.
- ב. בתחומים אלה יש לתת מבט כולל מחד והתמקדות בחטיבת הגיל מאידך. נושאי ליבה אינם קורסים אלא עליהם לבוא לידי ביטוי בתוך תכנית הלימודים בתחום אחד או יותר מתחומי רכיב לימודי החינוך וההוראה (סעיפים 1א'-1ג' בלוח 1) וברכיב ההתנסות המעשית (סעיף 2 בלוח 1).

7. תנאי קבלה וסיום לימודים בכל אחת ממתכונות ההכשרה להוראה השונות

- א. מועמדים להכשרה להוראה יתקבלו לאחר בדיקת התאמה כללית לעסוק במקצוע ההוראה. הבדיקה היא על מנת לסנן מראש מקרים בולטים של חוסר התאמה.
- ב. בתכניות הכשרה להוראה במסגרת תואר ראשון בהוראה – המוסד יקבל סטודנטים לכל הפחות על סמך תעודת בגרות ישראלית או תעודה שוות ערך. קריטריונים נוספים למיון יוצעו ע"י המוסד. בהתייחס למכללות לחינוך, כל עוד הן בתכנון ובתקצוב משרד החינוך, תנאי קבלת תלמידים יקבעו בנוסף בתאום עם משרד החינוך (כהמשך להחלטת המל"ג מיום 24.5.2005 בנושא "ההתאמות המתייחסות למכללות לחינוך בהחלטה על הניהול האקדמי").
- ג. בתכניות הכשרה להוראה במסגרת תואר שני אינטגרטיבי בהוראה/בהוראת הדיסציפלינה - המוסד יקבל סטודנטים בעלי תואר אקדמי ראשון בציון ממוצע של 80 לפחות. לבעלי תואר אקדמי ראשון בתחומי מדעי הטבע, מדעי החיים והמדעים המדויקים ציון ממוצע לקבלה יהיה 70 לפחות. סטודנטים חסרי רקע בתחומים רלוונטיים או בעלי רקע חלקי יידרשו לעמוד בהצלחה בתכנית של לימודי השלמה, לרבות השלמות בתחום הדיסציפלינארי להיקף הנדרש (ראה נספח 2). לימודי השלמה יתקיימו טרם התחלת לימודי התואר השני.
- ד. בתכנית הכשרה להוראה לקראת לימודי תעודת הוראה – המוסד יקבל סטודנטים על בסיס תואר אקדמי ראשון בציון ממוצע 75 לפחות. לבעלי תואר אקדמי ראשון בתחומי מדעי הטבע, מדעי החיים והמדעים המדויקים ציון ממוצע לקבלה יהיה 70 לפחות. מוסד יהיה רשאי לקבל לתכנית, מטעמים ראויים, גם סטודנטים לקראת סיום לימודיהם לתואר הראשון, ובלבד שסיימו שני שלישים מלימודיהם לתואר בציון ממוצע 75 לפחות, ומשך לימודיהם הכולל לתואר ולתעודת הוראה לא יפחת מארבע שנות לימוד. מוסד יוכל לקבל בעלי תואר אקדמי המעוניינים להכשיר

את עצמם להוראה בתחום שאין להם בו תואר אקדמי או שהם בעלי רקע חלקי. במצב זה הלימודים כרוכים בלימודי השלמה, לרבות השלמות בתחום הדיסציפלינארי להיקף הנדרש (ראה נספח 2).

- ה. מוסד יכול לקבל מורים בפועל בעלי תואר ראשון ומעלה שברשותם תעודת הוראה המעוניינים להוסיף תחום הוראה חדש ("הרחבת הסמכה"). הלימודים כרוכים בהשלמות (ראה נספח 3).
- ו. במהלך כל תקופת ההכשרה תיבדק ההתאמה של הסטודנט למקצוע ההוראה. על מוסד ההכשרה לכלול נהלי מעקב ובקרה בתקנון הלימודים וליידע את הסטודנטים לגבי נהלים אלה. (בלימודי הכשרה להוראה במסגרת אינטגרטיבית לתואר, ניתן יהיה לשקול, במקרים חריגים בהם נמצא כי הסטודנט אינו מתאים לעבוד בהוראה אך עמד בדרישות האקדמיות האחרות, לאפשר לסטודנט לקבל את התואר האקדמי בלבד, וזאת בהתאם להחלטות המל"ג שיקבעו בנושא).
- ז. קבלת תעודת ההוראה מותנית בהגעה לרמת "פטור" בלימודי שפת ההוראה.
- ח. קבלת תעודת ההוראה מותנית בסיום חובות הלומד לתואר.

8. הכרה בלימודים קודמים

- א. לימודים קודמים לתארים אקדמיים בתחומים שחופפים למרכיבי הלימודים בהכשרה להוראה ו/או בדיסציפלינה יוכלו להקנות הכרה על פי המפורט בדו"ח (ראה נספח 2). בכל מקרה, היקף לימודי ההכשרה להוראה לא יפחת מ- 18 ש"ש סך הכול (כולל מרכיב התנסות המעשית).
- ב. מוסד רשאי, אך לא חייב, להכיר עד שליש מלימודי התואר השני בתחומי החינוך על בסיס לימודי תעודת הוראה (שאינם ממסגרת תואר אקדמי בהוראה), ובתנאי שלימודי תעודת ההוראה התקיימו בתכנית שנבדקה ואושרה ע"י המל"ג.
- ג. מוסד רשאי, אך לא חייב, להכיר עד שליש מלימודי תעודת הוראה על בסיס לימודי תואר שני או שלישי בתחומי החינוך.
- ד. לא יינתן פטור בעבור לימודי תעודת הוראה שנלמדו שש שנים ויותר לפני מועד תחילת הלימודים לתואר השני.

9. לימודים ל"תואר ראשון בהוראה" במסגרת לימודים אינטגרטיבית עם תעודת הוראה

- א. הלימודים משלבים באופן אינטגרטיבי לימודי הכשרה להוראה (כמפורט לעיל) עם לימודים דיסציפלינאריים (במקצועות ההוראה במערכת החינוך ובתחומי התמחות בחינוך) והיקפם הכולל הוא 90-96 ש"ש (להוציא מקרים מסוימים, ראה נספח 1 לוח 3). משך הלימודים ארבע שנים וההכשרה להוראה משולבת בלימודי התואר האקדמי משנה א' ועד שנה ד', כולל. בתום לימודיו מקבל הסטודנט תואר אקדמי ראשון בהוראה (B.Ed./B.A./B.Sc.) ותעודת הוראה במקצוע/מקצועות לחטיבת/ות גיל.
- ב. מבנה הלימודים מוצג בלוח 2 להלן:

לוח 2. מבנה תכנית הלימודים לתואר ראשון בהוראה במסגרת לימודים אינטגרטיבית עם תעודת הוראה

היקף שעות מחייב	רכיבי הלימודים
48 - 60 ש"ש	לימודים דיסציפלינאריים
30 - 36 ש"ש	לימודי הכשרה להוראה
6 - 12 ש"ש	לימודי יסוד והעשרה
90 - 96 ש"ש	סה"כ

ג. הלימודים הדיסציפלינאריים יהיו במתכונות המקובלות במערכת ההשכלה הגבוהה בישראל לתואר ראשון, כדלקמן:

- **חד-חוגי (חוג מורחב):** דיסציפלינה אחת בהיקף מינימאלי של 48 ש"ש. חובת עבודה סמינריונית אחת לפחות בדיסציפלינה המורחבת.
- **דו-חוגי:** שתי דיסציפלינות בהיקף מינימאלי של 26 ש"ש כל אחת (סה"כ 52 ש"ש לפחות). חובת עבודה סמינריונית אחת בכל אחת מהדיסציפלינות.
- **תואר ראשון כללי במתכונת דו-חוגית (בהתאמה לצורכי ההכשרה להוראה):** 26 ש"ש לפחות בדיסציפלינה אחת + 3 חטיבות מ-3 דיסציפלינות שונות בהיקף של 10 ש"ש כל אחת אך 2 חטיבות מ-2 דיסציפלינות שונות בהיקף של 15 ש"ש כל אחת (סה"כ 56 ש"ש לפחות). חטיבות הלימודים הדיסציפלינאריים יוכלו להיות מתוך כלל תחומי הידע המוצעים, כולל אשכולות דיסציפלינאריים (לדוגמא: מדעי הרוח, מדעים ואומנויות). חובת עבודה סמינריונית אחת לפחות.

ד. "לימודי ההכשרה להוראה" זהים ללוח 1 ("מתווה הבסיסי") ועליהם לעמוד בכל הדרישות בסעיפים 4 – 6 לעיל. ניתן להרחיבם עד ל-6 ש"ש נוספות בתנאי שסך היקף הלימודים הכולל לתואר ולתעודת ההוראה לא יעלה על 96 ש"ש.

ה. "לימודי יסוד והעשרה" יהיו בהיקף של לפחות 6 ש"ש ויכללו:

- 2 ש"ש לימודי שפת ההוראה לרמת "פטור".
- 2 ש"ש לימודי אנגלית לרמת "פטור".
- 1 ש"ש לימודי אוריינות עבודה בסביבה ממוחשבת לרמת "פטור".
- 1 ש"ש לימודי תרבות ומורשת עם.

ניתן להרחיב את "לימודי היסוד והעשרה" עד ל-6 ש"ש נוספות (לימודי השכלה כללית, העשרה תרבותית, מורשת עם וכד') ובתנאי שסך היקף הלימודים הכולל לתואר לתעודת הוראה לא יעלה על 96 ש"ש.

ו. ניתן יהיה להכיר עד 2 ש"ש מסך כל הלימודים בעבור פעילות של מעורבות חברתית וקהילתית שמלווה על ידי תכנית ההכשרה.

ז. פירוט מבנה תכנית הלימודים לתואר ראשון בהוראה במסגרת לימודים אינטגרטיבית עם תעודת הוראה בחלוקה למסלולי הגיל (גן, יסודי, על יסודי ורב-גילי), **מופיע בנספח 1 לוח 3**, ומהווה חלק בלתי נפרד מהסעיפים לעיל. מוסד יוכל להציע מתוך מגוון האפשרויות **בלוח 3** את המתכונות המתאימות לו.

10. לימודים ל"תואר שני בהוראה" (M.Teach.) במסגרת לימודים אינטגרטיבית עם תעודת הוראה

- א. מתכונת הלימודים לתואר שני בהוראה במסגרת לימודים אינטגרטיבית עם תעודת הוראה הנה מתכונת חדשה במערכת ההכשרה להוראה בישראל. היא קיימת בארצות רבות ונמצאת במגמת התרחבות במדינות המפותחות. תכנית זו מאפשרת לקדם את מקצוע ההוראה לרמת לימודים מתקדמים -- מהלך חשוב לתדמית המקצוע ולתנאי עבודתו של המורה המתחיל. התכנית יכולה להיות גם לתואר שני בהוראת הדיסציפלינה במסגרת לימודים אינטגרטיבית עם תעודת הוראה, מצב שקיים בארץ במספר מוסדות בהוראת המדעים, במובחן מתואר שני בהוראת הדיסציפלינה שבמקביל לו אפשר (אך לא חובה) ללמוד גם לתעודת הוראה.
- ב. מתכונת זו מיועדת לבעלי תואר אקדמי בדיסציפלינות על פי מקצועות הוראה במערכת החינוך. סטודנטים בעלי רקע חלקי או חסרי רקע מתאים ישלימו לימודיהם הדיסציפלינאריים לפני תחילת לימודיהם בתכנית, וזאת כמפרט בדו"ח (ראה נספח לימודי השלמה לאקדמאים).
- ג. הלימודים במתכונת זו משלבים באופן אינטגרטיבי לימודי הכשרה להוראה (לימודי תעודת ההוראה) עם לימודים לתואר שני בהוראה/בהוראת הדיסציפלינה והיקפם הכולל הוא 33 ש"ש (במסלול עם תיזה) או 36 ש"ש (במסלול ללא תיזה). במקרה של הכשרה להוראת מקצוע אחד לחינוך העל-יסודי היקף הלימודים יהיה 30 ש"ש (עם תיזה) ו- 33 ש"ש (ללא תיזה). משך הלימודים לא יפחת מ- 4 סמסטרים. לימודי ההכשרה להוראה יהיו משולבים באופן אינטגרטיבי לאורך כל לימודי התואר. בתום לימודיו מקבל הסטודנט תואר אקדמי שני (M.Teach.) בהוראה או בהוראת המקצוע ותעודת הוראה במקצוע/מקצועות לחטיבת/ות גיל.
- ד. בתכניות הלימודים לתואר M.Teach. מוצעים שני נתיבי לימוד: 1) תואר שני בהוראה ללא ציון מקצועות/ות ההוראה בתעודת המוסמך ("מוסמך בהוראה"), בתעודת ההוראה יצוין/ו מקצועות/ות ההוראה לפי חטיבות הגיל. 2) תואר שני בהוראת המקצוע ("מוסמך בהוראת המקצוע") בציון מקצוע ההוראה בתעודת המוסמך, תעודת ההוראה הנה למקצוע אחד בלבד לפי חטיבת הגיל.
- ה. לימודים לתואר M.Teach. בנתיב "מוסמך בהוראה" אין בכוחם להכשיר להוראה בכיתות י"א-י"ב. לימודים לתואר M.Teach. בנתיב "מוסמך בהוראת המקצוע" יש בכוחם להכשיר להוראה בכיתות י"א-י"ב, וזאת לפי תקנות משרד החינוך.
- ו. מוסד יוכל להציע קורסים משותפים לשני הנתיבים השונים. ההבדלים בין הנתיבים נעוצים בדגשים השונים בתכניות הלימודים: תכנית לימודים לתואר שני בהוראה תכלול, בין היתר, היצע גדול יותר של קורסים בתחום החינוך. תכנית לימודים לתואר שני בהוראת המקצוע תכלול, בין היתר, מקבץ לימודים (הרחבה והעמקה) בתחום הדעת של המקצוע. הסגל המלמד את המקבץ הדיסציפלינארי יהיה בעל תואר שלישי מדרגת מרצה ומעלה ושליש ממנו לפחות בדרגת מרצה בכיר.
- ז. מבנה הלימודים בנתיב לקראת תואר שני (M.Teach.) בהוראה מוצג בלוח 4 להלן:

לוח 4. מבנה הלימודים בנתיב הוראה לקראת תואר שני M.Teach.

לימודים לתעודת הוראה במקצוע אחד לעל יסודי		לימודים לתעודת הוראה בכל האפשרויות האחרות		רכיב הלימודים ב- M.Teach.
עם תיזה	ללא תיזה	עם תיזה	ללא תיזה	
				<i>לימודי חינוך והוראה (פזיקה לי"מתווה הבסיס" בתכניות הכשרה להוראה)</i>
לפחות 8 ש"ש	לפחות 8 ש"ש	לפחות 8 ש"ש	לפחות 8 ש"ש	לימודי חינוך
לפחות 4 ש"ש	לפחות 4 ש"ש	לפחות 4 ש"ש	לפחות 4 ש"ש	מתודולוגיה מחקרית
סמינריון אחד = 2 ש"ש	2 סמינריונים = 4 ש"ש	סמינריון אחד = 2 ש"ש	2 סמינריונים = 4 ש"ש	סמינריונים בחינוך (לפחות אחד חייב להיות אמפירי ורצוי שיכלול מחקר שדה באתר ההתנסות המעשית)
לפחות 6 ש"ש סה"כ; מהם לפחות 2 ש"ש בהוראת המקצוע	לפחות 6 ש"ש סה"כ; מהם לפחות 2 ש"ש בהוראת המקצוע	לפחות 8 ש"ש סה"כ; מהם לפחות 2 ש"ש בהוראת כל מקצוע	לפחות 8 ש"ש סה"כ; מהם לפחות 2 ש"ש בהוראת כל מקצוע	פדגוגיה ומתודיקה בהוראת המקצועות (כולל פדגוגיה כללית מתודיקה דיסציפלינארית ועיבוד ההתנסות המעשית)
				<i>התנסות מעשית</i>
לפחות 6 ש"ש	לפחות 6 ש"ש	לפחות 9 ש"ש	לפחות 9 ש"ש	התנסות מודרכת
30 ש"ש	33 ש"ש	33 ש"ש	36 ש"ש	סה"כ מחייב

ח. מבנה הלימודים בנתיב לקראת תואר שני (M.Teach.) בהוראת המקצוע מוצג בלוח 5 להלן:

לוח 5. מבנה הלימודים בנתיב הוראת המקצוע לקראת תואר שני M.Teach.

רכיב הלימודים ב- M.Teach.	לימודים לתעודת הוראה במקצוע אחד בכל מסלולי הגיל (גן*, יסודי, על-יסודי, רב-גילאי וחינוך מיוחד*)
	<i>לימודי חינוך והוראה (פניקה א"מתווה הבסיסית בתכניות הכשרה להוראה)</i>
לימודי חינוך	לפחות 6 ש"ש
מתודולוגיה מחקרית	לפחות 4 ש"ש
סמינריונים בחינוך (חייב להיות אמפירי ורצוי שיכלול מחקר שדה באתר ההתנסות המעשית)	סמינריון אחד = 2 ש"ש
פדגוגיה ומתודיקה כללית	לפחות 4 ש"ש
<i>התנסות מעשית</i>	לפחות 9 ש"ש לפחות 6 ש"ש (לעל יסודי בלבד)
<i>לימודי דיסציפלינה והוראתה</i>	לפחות 6 ש"ש (כולל סמינריון בדיסציפלינה או בהוראת הדיסציפלינה) + לפחות 2 ש"ש בהוראת הדיסציפלינה.
סה"כ מחייב	עם תיזה: 33 ש"ש; ללא תיזה: 36 ש"ש

* הגיל הרך והחינוך המיוחד נחשבים לדיסציפלינה.

- ט. על תכנית הלימודים לתואר שני בהוראה במסגרת לימודים אינטגרטיבית עם תעודת הוראה לעמוד בזיקה לתחומי הליבה של מתווה הבסיס ודרישות סגל ההוראה המלמד את תחומי הפדגוגיה הדידקטיקה והמתודיקה.
- י. בנוסף על תכנית הלימודים לעמוד בכל החלטות המל"ג באשר ללימודים לתואר שני (מצ"ב).
- יא. על תכנית הלימודים לתואר השני להוות עליית מדרגה של ממש לעומת לימודים לתואר ראשון בהוראה משולב תעודת הוראה ו/או לימודי תעודה בהוראה. תכנית הלימודים תציע הרחבה והעמקה בתחומים השונים תוך הזדמנות מספקת לפיתוח ידע והבנה תיאורטיים-מחקריים לצד ידע והבנה יישומיים.
- יב. מתכונת זו, המקנה במשולב תואר שני בהוראה/ בהוראת הדיסציפלינה עם תעודת הוראה, שונה מתכניות לתואר שני M.Ed. אשר מיועדות מראש לבעלי תעודת הוראה וניסיון הוראתי, ומהוות מסלול לפיתוח מקצועי של מורים וגננות, או מתכניות לימודים לתואר M.A. בהוראת המקצוע הנלמדת בנפרד מתעודת הוראה. מכללות אקדמיות לחינוך, שרשאיות להגיש תכניות לימודים לתואר שני M.Ed., תהיינה רשאיות להגיש תכניות לימודים לתואר שני M.Teach.
- יג. הגשת בקשה לפתיחת תכניות לימודים חדשות לקראת תואר שני בהוראה ו/או בהוראת המקצוע, תתאפשר לכל המוסדות האקדמיים המכשירים להוראה וזאת באופן הבא: 1. בתחומים ובחטיבות הגיל שבהם יש למוסד אישור המל"ג להעניק תואר ראשון משולב תעודת הוראה. 2. בתחומים ובחטיבות הגיל שבהם העניק המוסד עד כה תעודת הוראה בנפרד מהתואר (לימודי תעודה).

- יד. בתכנית יוכלו ללמוד סטודנטים לתעודות הוראה במקצועות שונים, כאשר לימודי הפדגוגיה ומתודיקה של הוראת הדיסציפלינה וכן ההתנסות המעשית, עיבודה ומחקר השדה שמלווה אותה יהיו דיפרנציאליים בהתאם לתחום הדעת בו לומד הסטודנט לתעודת הוראה.
- טו. סעיף 11' בהחלטת המועצה על המתווים המנחים (נובמבר 2006) מבוטל.

11. תכניות הכשרה להוראה במתכונות ייחודיות

- א. מתוך כוונה למשוך להוראה מועמדים מצטיינים בעלי מסוגלות מקצועית גבוהה ובעלי מודעות חברתית גבוהה, יוכלו מוסדות להציע תכניות להכשרה להוראה במגוון מתכונות ייחודיות. תכניות אלה מוגבלות למספר מצומצם של תלמידים מצטיינים, ונועדו להקנות למועמדים בעלי יכולת ופוטנציאל להישגים גבוהים ובעלי רקע מקצועי ו/או ניסיון חינוכי, הכשרה ברמה גבוהה ובמתכונת אינטנסיבית - מואצת. התכנית תשלב לימודים ייחודיים לקבוצות אלה, בצד לימודים משותפים עם יתר תלמידי ההכשרה להוראה, והיא תעודד ותטפח את הלימוד העצמאי.
- ב. תכניות הכשרה להוראה במתכונות ייחודיות מיועדות לאוכלוסיות הבאות:
1. סטודנטים לקראת תואר ראשון בהוראה במסגרת לימודים אינטגרטיבית עם תעודת הוראה - בעלי נתוני כניסה גבוהים במיוחד ולא פחות מציון משולב 600.
  2. סטודנטים לתואר שני בהוראה/בהוראת הדיסציפלינה (M.Teach) במסגרת לימודים אינטגרטיבית עם תעודת הוראה או ללימודי תעודה בהוראה יעמדו באחד מהקריטריונים הבאים:
    - בעלי תואר אקדמי ראשון מציון 90 ומעלה.
    - בעלי תואר שני עם תיזה או תואר שלישי בדיסציפלינה, בהוראת הדיסציפלינה או בתחומי החינוך.
  3. סטודנטים הלומדים לקראת תואר שני עם תיזה או תואר שלישי בדיסציפלינה, בהוראת הדיסציפלינה או בתחומי החינוך יוכלו להתקבל לתכנית לאחר השלמת חובות הלימודים של שנה א' לתואר ובאישור הדיקן/ראש בית הספר. קבלת תעודת הוראה במתכונת הלימודים הייחודית מותנית בסיום כל החובות לתואר.
  4. רקע מקצועי וניסיון חינוכי משמעותיים וכן כישורים מיוחדים יוכלו להוות שיקול לקבלת סטודנטים לתכניות הכשרה להוראה במתכונות ייחודיות לפי החלטת המוסד.
- ג. בעלי תואר אקדמי (כמפורט לעיל) המעוניינים להכשיר את עצמם להוראה בתחום דעת שאין להם בו תואר אקדמי או שהם בעלי רקע דיסציפלינארי חלקי, יידרשו לעמוד בלימודי השלמה להיקף הנדרש כמפורט בדו"ח (ראה נספח 2). לימודי השלמה יתקיימו טרם ההכשרה להוראה.
- ד. בהכשרה להוראה במתכונת ייחודית לסטודנטים מצטיינים לקראת תואר ראשון בהוראה במסגרת לימודים אינטגרטיבית עם תעודת הוראה - תכניות הלימודים תוכלנה להתקיים במסלול מואץ במשך 3 שנים במקום 4 שנים או במסלול ישיר לתואר שני בחינוך והוראה במשך 5 שנים. תנאי מעבר משנה לשנה בתכניות אלה הנו ציון ממוצע 90 לפחות. תכנית הלימודים במסלול ישיר לתואר שני תכלול לימודים מואצים לתואר ראשון עם תעודת הוראה ולימודי תואר שני בתחומים שיקדמו את ההתמחות הדיסציפלינארית והפדגוגית, כגון: הוראה ולמידה והוראת המקצוע. הסטודנט יסיים את מכסת ההתנסות המעשית הנדרשת לקבלת תעודת הוראה במהלך הלימודים לתואר הראשון. בשנה הראשונה לתואר השני ישתלב הסטודנט בפעילויות מקצועיות בבית הספר אליו הוא עתיד להשתבץ כמורה בפועל בשנה השנייה ללימודיו (שנת הסטאז'). מבנה התכנית במסלול ישיר לתואר שני מוצג בלוח 5 להלן.

**לוח 6. מבנה תכנית הלימודים למצוינים במסלול ישיר לתואר שני
בתחומי החינוך וההוראה (מתייחס לסעיף 11-ד')**

מספר שנות לימוד	היקף השעות במסלול ללא תיזה	היקף השעות במסלול עם תיזה	לימודים לתואר
3	90 – 96 ש"ש	90 – 96 ש"ש	תואר ראשון בהוראה במסגרת לימודים אינטגרטיבית עם תעודת הוראה* (B.Ed., B.Sc, B.A.)
2	18 ש"ש + פרויקט גמר	14 ש"ש + תיזה	תואר שני בחינוך והוראה (כולל בהוראת המקצוע) (M.Ed., M.A.)
5	114 – 108 ש"ש	110 – 104 ש"ש	סה"כ

* ראה לוח 3 בדוח זה

- ה. בהכשרה להוראה במתכונת ייחודית לבעלי תואר אקדמי ראשון מציון 90 ומעלה – היקף תכנית הלימודים **בלימודי תעודה** בהוראה יהיה מותאם לדרישות ב"מתווה הבסיסי" בלוח 1. היקף תכנית הלימודים הכולל לא יפחת מ – 24 ש"ש, מתוכם 14 ש"ש לפחות בלימודי חינוך והוראה ו- 9 ש"ש לפחות בהתנסות מעשית). היקף הלימודים לתעודת הוראה במקצוע אחד לחטיבת הגיל העל יסודי יהיה לפחות 20 ש"ש, מתוכם 11 ש"ש לפחות בלימודי חינוך והוראה ו- 6 ש"ש לפחות בהתנסות מעשית.
- ו. בהכשרה להוראה במתכונת ייחודית לבעלי תואר שני עם תיזה או תואר שלישי בדיסציפלינה או לסטודנטים הלומדים לקראת תארים בתחומים אלה – היקף תכנית הלימודים **בלימודי תעודה** בהוראה יהיה מותאם לדרישות ב"מתווה הבסיסי" בלוח 1. היקף תכנית הלימודים לא יפחת מ – 19 ש"ש, מתוכם לפחות 10 ש"ש בלימודי חינוך והוראה ו- 9 ש"ש לפחות בהתנסות מעשית. היקף הלימודים לתעודת הוראה במקצוע אחד לחטיבת הגיל העל יסודי יהיה לפחות 16 ש"ש, מתוכם 10 ש"ש לפחות בלימודי החינוך ו- 6 ש"ש לפחות בהתנסות מעשית.
- ז. בהכשרה להוראה במתכונת ייחודית לבעלי תואר שני עם תיזה או תואר שלישי בהוראת הדיסציפלינה או בתחומי חינוך או סטודנטים הלומדים לתואר בתחומים אלה – היקף תכנית הלימודים **בלימודי תעודה** בהוראה יהיה מותאם לדרישות ב"מתווה הבסיסי" בלוח 1. היקף תכנית הלימודים לתעודת הוראה לא יפחת מ – 15 ש"ש, מתוכם לפחות 6 ש"ש בלימודי חינוך והוראה ו- 9 ש"ש לפחות בהתנסות מעשית. היקף הלימודים לתעודת הוראה במקצוע אחד לחטיבת הגיל העל יסודי לא יפחת מ- 12 ש"ש, מתוכם לפחות 6 ש"ש בלימודי חינוך והוראה ו- 6 ש"ש לפחות בהתנסות מעשית.

12. נוסח תעודות הסיום שיוענקו לבוגרי תכניות ההכשרה להוראה

- א. תעודת הוראה לחטיבת גיל (גן, יסודי, על יסודי, רב-גילי) בציון מקצועות ההוראה ו/או ההתמחויות בחינוך (גיל רך, חינוך מיוחד, חינוך חברתי וכד'), ו/או תעודת עובד חינוך (חינוך בלתי פורמאלי, קידום נוער וכד').
- ב. למסיימים בתכניות לימודים לתואר ראשון בהוראה במסגרת לימודים אינטגרטיבית עם תעודת הוראה, יוענק בנוסף תואר אקדמי ראשון בהוראה בסימולו המדויק (B.Ed./B.A./B.Sc.)

ובפירוט חד חוגי/ דו-חוגי/ כללי במתכונת דו-חוגית, בציון החוגים הדיסציפלינאריים. תעודת הבוגר לתואר כללי דו-חוגי לא תכלול ציון שמות החטיבות הדיסציפלינאריות.

ג. למסיימים בתכניות לימודים לתואר שני בהוראה במסגרת לימודים אינטגרטיבית עם תעודת הוראה, יוענק בנוסף תואר אקדמי שני בהוראה בסימולו המדויק (M.Teach) מוסמך בהוראה/מוסמך בהוראת הדיסציפלינה) ובציון עבודת תיזה במסלול עם תיזה.

13. יישום

א. לאחר שהוועדה לקביעת מתווים בהכשרה להוראה תגיש המלצותיה למלי"ג וזו תקבל החלטה, ייבדקו כל תכניות הלימודים להכשרה להוראה במוסדות השונים בהתאם למתווים וכל המוסדות יידרשו לפעול בהתאם.

ב. קידום הנושא והטמעתו מחייב הקמת ועדה מקצועית מלווה בהקדם האפשרי. מינוי הוועדה יהיה בסמוך להחלטות המלי"ג בדבר המעבר לקיום לימודים בהתאם למתווים החדשים. הוועדה תוקם מטעם המלי"ג ותמונה על ידה ללוות את כלל תהליך השינוי בכל המוסדות ובכל מתכונות ההכשרה להוראה. ועדה זו תעמוד בקשר רציף עם ועדת המשנה לענייני אוניברסיטאות ומכללות לחינוך במלי"ג. בוועדה יכהנו במספר שווה נציגים מן המכללות לחינוך ומן האוניברסיטאות, שמומחיותם קשורה לתחומי החינוך וההוראה, וכן נציג ממשרד החינוך. תפקידי הוועדה יהיו: לעקוב אחרי יישום דו"ח הוועדה לקביעת המתווים תוך בדיקת מידת עמידתם של המוסדות במתווים החדשים, להמשיך לבדוק את התאמתן של ההמלצות השונות לנדרש על פי דו"ח הוועדה, לדון בבעיות העולות מהשטח ולהמליץ בפני המועצה להשכלה גבוהה בענייניו, וכן לעסוק בשאלות עקרוניות אחרות כפי שיעלו בפניה. הוועדה תמונה ל – 5 שנים ובתום תקופת הקדנציה ייבחן הצורך בהמשך עבודת הוועדה ובהחלפת חבריה.

ג. מתוך כוונה לשמור על יציבות המערכת וביסוסה - המצב הנוכחי הקיים כיום, לפיו, אוניברסיטאות מכשירות מורים לבית הספר העל-יסודי, ומכללות אקדמיות לחינוך, מכשירות מורים וגננות מהגיל הרך ועד כיתה י' ובמקצועות מסוימים גם לכיתות י"א-י"ב, ימשיך להתקיים באותו אופן עד לקבלת החלטה אחרת, ובתקופה שלא תפחת משש שנים לפחות ממועד פרסום החלטות המלי"ג לעניין המתווים.

ד. תקופת המעבר: במכללות לחינוך יבצעו את ההתאמות תוך ארבע שנים ממועד פרסום החלטות המלי"ג. באוניברסיטאות יבצעו את ההתאמות תוך ארבע שנים ממועד פרסום החלטות המלי"ג ולא יאוחר מתחילת שנה"ל תשע"א (אוקטובר 2010). מוסד שאינו בוחר להגיש את ההתאמות הנדרשות כבר בשנה"ל תשס"ח, מתבקש לדווח על כך למלי"ג עד 31.12.2007 ולפרט את תכניותיו.

ה. מחזורי לימוד שיחלו לימודיהם בתוך תקופת המעבר יוכלו לסיים לימודיהם בהתאם למתכונת שהייתה נהוגה עד כה. מוסד יוכל לאשר לסטודנטים בתוך תקופת המעבר, הלומדים בתכניות לקראת תואר ראשון בהוראה במסגרת לימודים אינטגרטיבית עם תעודת הוראה, לעבור ללמוד על-פי המתווה החדש אם סיימו לימודיהם עד שנה ב' ועד בכלל.

ו. במטרה לאפשר יישום מהיר של המלצות הדו"ח לגבי **תכניות קיימות** בהכשרה להוראה מוצע כי:

1. התאמה ("המרה") למתווים של תכניות **שנבדקו ואושרו** בעבר על ידי המלי"ג, תיבדק בהליך מקוצר לקבלת אישור עקרוני במלי"ג.

2. התאמה למתווים של תכניות **שלא נבדקו ולא אושרו** בעבר על ידי המלי"ג, תיבדק על ידי אחד מחברי הוועדה המלווה שתוקם לנושא.

בשני ההליכים לא תידרש בחינה תכנונית ותקציבית מחודשת שכן התכניות פועלות ומתוקצבות והשינוי הוא קוריקולרי במהותו. בשני הליכים אלה על המוסדות להגיש דיווח מפורט באשר לעמידת המוסד והתכנית במתווים, תוך התייחסות פרטנית לכל אחד ואחד מהסעיפים,

- המפורטים במסמך זה. הדיווח על תכנית הלימודים בהכשרה להוראה יהיה ברמת המסלול הגילאי (הגיל הרך, היסודי, העל יסודי, החינוך המיוחד והרב גילאי). הדיווח יוגש ע"י הראש האקדמי של המוסד (הרקטור, יו"ר המועצה האקדמית) ובחתימתו. רישום הדיווח יהיה רק לאחר שהדיווח נמצא מלא, דהיינו שהוגשו כל הנתונים הנדרשים, שהתכנית עומדת במלוא התנאים הפורמאליים בהתאם למתווים, והנתונים המופיעים בו ברורים ועדכניים. מזכירות המל"ג תיידע את ועדת המשנה לענייני אוניברסיטאות ומכללות לחינוך בשאלת עמידת המוסד והתכנית במתווים וזו תגיש המלצותיה בנושא למל"ג. המזכירות תוכל להסתייע מעת לעת בוועדה המקצועית המלווה שתוקם לנושא וזו תעביר את חוות דעתה לוועדת המשנה במל"ג.
- ז. בקשות **חדשות** לקיום תכניות הכשרה להוראה במסגרת לימודים לקראת תואר אקדמי ייבדקו בהתאם לאופן הבא:
- בקשות שהוגשו ושכבר הוקמו ועדות לבדיקתן – יעודכנו ויבדקו בהתאם למתווים החדשים לקראת שלב ההסמכה.
- בקשות שהוגשו אולם טרם הוחלט על הקמת ועדה לבדיקתן – יעודכנו וייבדקו בהתאם למתווים מרגע הקמת ועדת הבדיקה.
- בקשות שיוגשו בעתיד – ייבדקו בהתאם למתווים מרגע הגשתן.
- כל עוד משמש משרד החינוך כגוף העוסק בתכנון המכללות האקדמיות לחינוך ובתקצובן, יוגשו בקשות לקיום תכניות לימודים חדשות במכללות בכפוף לאישור תכנוני-תקציבי של המשרד, טרם בחינתן במל"ג.
- ח. מזכירות המל"ג תהיה אחראית לדווח למליאת המועצה על יישום החלטות בנושא המתווים להכשרה להוראה עד לתחילת השנה החמישית ממועד פרסום החלטות המל"ג. מזכירות המל"ג תיידע את משרד החינוך באשר לעמידת המוסדות בתנאי המתווים החדשים.
- ט. למרות הפירוט הרב המובא בסעיפים השונים, יש לראות במסמך כולו אוסף של קווים מנחים לביצוע ראשוני. הניסיון שיצטבר והמשוב שיתקבל, יאפשרו למל"ג ולוועדה המלווה אשר תופקד על הנושא לגבש גישות, מידע נדרש, וכן נהלים מותאמים למשימה. לאור ההשתנות הדינאמית בתחום ההכשרה להוראה והמחקר בנושא, מאמצת המל"ג את המלצת הוועדה, לפיה יש מקום לבצע הערכת מצב בעוד 10 שנים לכל המאוחר.

נספחים

נספח 1

**לוח 3. פירוט מבנה תכניות הלימודים לתואר ראשון בהוראה (B.Ed./B.A./B.Sc.)
במסגרת לימודים אינטגרטיבית עם תעודת הוראה
סה"כ היקף לימודים 90 - 96 ש"ש**

<p>לימודי יסוד והעשרה בזיקה למסלול ההוראה הגילאי: 6 – 12 ש"ש (בהתאם לסעיף 9ה' בדו"ח)</p>	
<p>לימודי הכשרה להוראה בזיקה למסלול ההוראה הגילאי: 30 – 36 ש"ש (בהתאם ללוח 1 ובהתייחס לסעיף 9ד' בדו"ח)</p>	
<p>לימודים דיסציפלינאריים: 48-60 ש"ש* (בהתאם למפורט להלן) *בכל מקרה יש להשלים את היקף הלימודים הדיסציפלינאריים ל- 60 ש"ש לכל הפחות וזאת מתוך מכלול הקורסים המוצעים במוסד.</p>	
<u>מבנה הלימודים הדיסציפלינאריים</u>	המסלול הגילאי
<p style="text-align: center;"><u>מבנה לתואר דו-חוגי:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ חוג אחד בתחום הגיל הרך בהיקף של 26 ש"ש לפחות. ▪ חוג שני בדיסציפלינת הוראה בהיקף של 26 ש"ש לפחות במקצועות יסוד בגן (מדעים, מתמטיקה, שפת אם, ספרות/ספרות ילדים, אומנות, מוסיקה, מקרא, תרבות ומורשת עם, לימודי סביבה). <p style="text-align: center;"><u>מבנה לתואר כללי דו-חוגי:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ חוג אחד בתחום הגיל הרך בהיקף של 26 ש"ש לפחות. ▪ חוג שני כללי המורכב מחטיבות של דיסציפלינות הוראה באחת משתי האפשרויות: <ol style="list-style-type: none"> א. שתי חטיבות מ- 2 דיסציפלינות בהיקף של 15 ש"ש כל אחת. ב. שלוש חטיבות מ- 3 דיסציפלינות בהיקף של 10 ש"ש כל אחת. באפשרות זו חטיבה אחת יכולה להיות בחינוך מיוחד. <p>בכל מקרה, במסגרת תכנית הלימודים הכוללת (בין אם בלימודים הדיסציפלינאריים ובין אם בלימודי ההכשרה להוראה) יש לדאוג לכך שתהיה חשיפה להוראת 3 דיסציפלינות ממקצועות היסוד בגן ובהיקף של 3 ש"ש לפחות כל אחת (סה"כ 9 ש"ש לפחות).</p> <p>מקצועות היסוד בגן: מדעים, מתמטיקה, שפת אם, ספרות/ספרות ילדים, אומנות, מוסיקה, מקרא, תרבות ומורשת עם, לימודי סביבה; בחינוך הממלכתי דתי חובה מקצוע יסוד מקרא.</p>	<p>מסלול הגן (גנ/ת) גילאי 0 - 6</p>
<p><u>גנ/ת בגן משלב חינוך מיוחד (גיל 0-6) או בגן של החינוך המיוחד (גיל 3-6):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ כל הדרישות המחייבות את לימודי מסלול הגן לעיל. ▪ חוג לימודים נוסף בחינוך מיוחד לגן בהיקף של 26 ש"ש. ההכשרה לגן משלב תתמקד בלקויות קלות ובינוניות וההכשרה לגן של החינוך המיוחד תתמקד בלקויות בינוניות וקשות.** <p>ניתן ללמוד במבנה לתואר כללי דו-חוגי לעיל באפשרות ב' את חטיבה בחינוך מיוחד</p>	

<p>(10 ש"ש) ולהשלים עוד 16 ש"ש בחינוך מיוחד לסך כולל של 26 ש"ש. ■ 6 ש"ש התנסות מעשית נוספות בגן משלב או בגן חינוך מיוחד. סה"כ היקף הלימודים: מינימום 112 ש"ש (90+16+6) עד למקסימום 128 ש"ש (96+26+6).</p>	
<p>מבנה לתואר חד-חוגי:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ לפחות 48 ש"ש בדיסציפלינה, שהיא מקצוע הוראה מרכזי במערכת החינוך (מתמטיקה, אנגלית, מדעים, שפה וספרות). <p>מבנה לתואר דו-חוגי:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ חוג אחד דיסציפלינארי בהיקף של 26 ש"ש לפחות (במקצועות יסוד בחינוך היסודי, כגון: מדעים, מתמטיקה, שפת אם, אנגלית, עברית כשפה שנייה, ספרות, מקרא, תושבע"פ, תרבות ומורשת עם, חברה ואזרחות, לימודי סביבה, היסטוריה וגיאוגרפיה). ■ חוג שני בהיקף של 26 ש"ש לפחות באחת משתי האפשרויות: <ol style="list-style-type: none"> א. חוג דיסציפלינארי נוסף מתוך מקצועות היסוד בחינוך היסודי. ב. חוג בתחומי חינוך, כגון: חינוך, חינוך בלתי פורמאלי, הגיל הרך, חינוך חברתי, חינוך מיוחד, חינוך מתמטי, אוריינות שפה, חינוך מדעי וכד'. <p>מבנה לתואר כללי דו-חוגי:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ חוג אחד בהיקף 26 ש"ש לפחות באחת משתי האפשרויות: <ol style="list-style-type: none"> א. בתחומי החינוך, כגון: חינוך, חינוך בלתי פורמאלי, חינוך חברתי, חינוך מיוחד, חינוך מתמטי, אוריינות שפה, חינוך מדעי, חינוך בגיל הרך וכד'. ב. בלימודי דיסציפלינות הוראה (מקצועות יסוד בחינוך היסודי, כגון: מדעים, מתמטיקה, שפת אם, אנגלית, עברית כשפה שנייה, ספרות, מקרא, תושבע"פ, תרבות ומורשת עם, חברה ואזרחות, לימודי סביבה, היסטוריה וגיאוגרפיה). ■ חוג שני כללי המורכב משתי חטיבות מ – 2 דיסציפלינות, שהן מקצועות הוראה בבית הספר היסודי, בהיקף 15 ש"ש כל אחת (לא ניתן ללמוד את החוגים הבאים: מדעים, מתמטיקה ואנגלית). <p>בכל אחד מהמבנים לעיל יש לכלול לימודי מיומנויות יסוד לכיתות א'-ב'.</p>	<p>המסלול היסודי: כיתות א-ו</p>
<p>מורה בכיתה משלבת בבית ספר היסודי (שילוב ילדים בעלי צרכים מיוחדים בחינוך הרגיל):</p> <p>אפשרויות הלימודים הן:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ לימודים במבנה לתואר דו-חוגי לעיל: חוג דיסציפלינארי בהיקף של 26 ש"ש לפחות וחוג בחינוך מיוחד בהיקף של 26 ש"ש לפחות. ■ לימודים במבנה לתואר כללי דו-חוגי לעיל: חוג בהיקף של 26 ש"ש לפחות בחינוך מיוחד כאשר החוג הנוסף מורכב מ – 2 חטיבות דיסציפלינאריות בהיקף של 15 ש"ש כל אחת. <p>הערה: ללומדים במבנה לתואר כללי דו-חוגי, בכל מקרה היקף לימודי החינוך המיוחד לא יפחת מ – 26 ש"ש.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ בכל אחת מהאפשרויות הנ"ל יש להוסיף 6 ש"ש התנסות מעשית בכיתות משלבות בבית הספר היסודי. <p>סה"כ היקף לימודים: מינימום 96 ש"ש (90+6) עד למקסימום 102 ש"ש (96+6).</p>	

<p style="text-align: right;"><u>מבנה לתואר חד-חוגי:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ לפחות 48 ש"ש בדיסציפלינה שהיא מקצוע הוראה במערכת החינוך. <p style="text-align: right;"><u>מבנה לתואר דו-חוגי:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ חוג אחד בדיסציפלינות הוראה בהיקף של 26 ש"ש לפחות. ▪ חוג שני בהיקף 26 ש"ש לפחות באחת משתי האפשרויות: <ol style="list-style-type: none"> א. בדיסציפלינת הוראה. ב. בתחומי החינוך, כגון: חינוך מיוחד (התמחות בלקויות קלות ובינוניות), חינוך בלתי פורמאלי, חינוך חברתי, קידום נוער. <p style="text-align: right;"><u>מבנה לתואר כללי דו-חוגי:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ חוג אחד בדיסציפלינות הוראה בהיקף של 26 ש"ש לפחות. ▪ חוג שני כללי המורכב משתי חטיבות מ – 2 דיסציפלינות בהיקף של 15 ש"ש כל אחת. מתכונת זו מתאימה למקצועות הוראה אינטגרטיביים, כגון: מדעי החברה, מדע וטכנולוגיה, מדע וטכנולוגיה בחברה, לימודי סביבה.*** <p>מורה בכיתה משלבת בבית הספר העל-יסודי (שילוב ילדים בעלי צרכים מיוחדים בחינוך הרגיל) ילמד במבנה לתואר דו-חוגי, כאשר חוג אחד הוא בחינוך מיוחד.</p>	<p style="text-align: center;">המסלול העל יסודי</p>
<p style="text-align: right;"><u>מבנה לתואר חד-חוגי:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ לפחות 48 ש"ש באחת משתי האפשרויות: <ol style="list-style-type: none"> א. בדיסציפלינה שהיא <u>מקצוע הוראה ייחודי</u> במערכת החינוך, כגון: אומנות, מוסיקה, עיצוב, חינוך גופני, תיאטרון ובתחומים אלה נדרש היקף לימודים דיסציפלינארי חד-חוגי שכולל את הידע העיוני והמעשי של הדיסציפלינה). ב. <u>בהתמחות החינוכית</u> (ל"תעודת עובד חינוך"), כגון: חינוך בלתי פורמאלי, חינוך חברתי, טיפול וקידום נוער. <p style="text-align: right;"><u>מבנה לתואר דו-חוגי:</u> (ל"תעודת עובד חינוך")</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ חוג אחד בהיקף 26 ש"ש לפחות בהתמחות החינוכית. ▪ חוג שני בהיקף 26 ש"ש לפחות בתחומי החינוך, כגון: חינוך מיוחד, חינוך. <p style="text-align: right;"><u>מבנה לתואר כללי דו חוגי:</u> (ל"תעודת עובד חינוך")</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ חוג אחד בהיקף 26 ש"ש לפחות בהתמחות החינוכית. ▪ חוג שני כללי המורכב מחטיבות דיסציפלינאריות שונות באחת משתי האפשרויות: <ol style="list-style-type: none"> א. שלוש חטיבות מ - 3 דיסציפלינות בהיקף של 10 ש"ש כל אחת. ב. שתי חטיבות מ - 2 דיסציפלינות בהיקף של 15 ש"ש כל אחת. <p>קבלת תעודה להוראת מקצוע בנוסף ל"תעודת עובד חינוך", מותנית בלימודים <u>לתואר במבנה דו-חוגי לעל יסודי</u> כמפורט לעיל.</p>	<p style="text-align: center;">מסלול רב-גילי (מקצוע הוראה ייחודי מהגן/ בית הספר היסודי ועד לעל-יסודי או התמחות חינוכית)</p>

<p style="text-align: right;">מבנה לתואר דו-חוגי:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ חוג אחד בחינוך מיוחד בהיקף של 26 ש"ש לפחות (בהתמחות בלקויות בינוניות וקשות). **. ▪ חוג שני דיסציפלינארי שהוא מקצוע הוראה במערכת החינוך בהיקף של 26 ש"ש לפחות, בהתייחס למסלול הגיל היסודי או העל-יסודי. <p style="text-align: right;">מבנה לתואר כללי דו-חוגי:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ חוג אחד בחינוך מיוחד בהיקף של 26 ש"ש לפחות (בהתמחות בלקויות בינוניות וקשות). **. ▪ חוג שני המורכב מחטיבות דיסציפלינאריות באחת משתי האפשרויות: <ul style="list-style-type: none"> א. שתי חטיבות מ- 2 דיסציפלינות בהיקף של 15 ש"ש כל אחת. ב. שלוש חטיבות מ- 3 דיסציפלינות בהיקף של 10 ש"ש כל אחת. <p>החטיבות הדיסציפלינאריות יכולות להתקיים גם כאשכולות דיסציפלינאריים, לדוגמא: מדעי הרוח, מדעים, אומנויות.</p> <p>במבנה לתואר כללי דו-חוגי לעיל, כדי לקבל בנוסף תעודת הוראה <u>בחינוך הרגיל</u> יש להשלים לימודי דיסציפלינה אחת ל- 26 ש"ש לפחות (ראה מסלול יסודי ועל-יסודי) ולהוסיף 6 ש"ש התנסות מעשית בחינוך הרגיל.</p> <p>בכל אחד מהמבנים לעיל, כדי לקבל בנוסף תעודת הוראה בגן חינוך מיוחד (0 – 6) יש להשלים חוג בגיל הרך בהיקף של 26 ש"ש לפחות (ראה מסלול הגן) ולהוסיף 6 ש"ש התנסות מעשית בגן חינוך מיוחד.</p>	<p style="text-align: center;">חינוך מיוחד לבתי הספר של החינוך המיוחד (גילאי 6 – 21) ולכיתות חינוך מיוחד בבתי הספר הרגילים</p>
---	---

** רצוי כי התמחות בלקויות בינוניות וקשות תתמקד לעומק בסוג לקות אחד (למשל: פיגור, ליקויי חושים, שיתוק מוחין, ליקויי תקשורת).

*** אפשרות לקבלת תעודת הוראה במקצוע אינטגרטיבי בציון ההתמחות הראשית מחייבת אישור משרד החינוך.

נספח 2

לימודי השלמה נדרשים לקבלת תעודת הוראה לאקדמאים

לוח 6 להלן מציג את לימודי ההשלמה הנדרשים מסטודנטים בעלי תואר אקדמי המבקשים ללמוד לתעודת הוראה (או לתעודת עובד חינוך) במסגרות הבאות: לימודי תעודה, לימודים לתואר שני אינטגרטיבי בהוראה/ בהוראת הדיסציפלינה משולב תעודת הוראה, ולימודי תעודת הוראה במתכונות ייחודיות לאוכלוסיות נבחרות. דרישות אלה מציבות סטנדרטים ברמה המערכתית לגבי מה צריך ללמוד אקדמאי המבקש ללמוד לתעודת הוראה במצב בו אין לו את הבסיס הדיסציפלינארי ו/או החינוכי הנדרש כתנאי מקדמי. **בנוסף ללימודי ההשלמה הדיסציפלינאריים ילמד הסטודנט את תכנית ההכשרה להוראה, כמפורט בסעיפים 5-6 בדו"ח.**

דרישות אלה לוקחות בחשבון את המטען האקדמי והידע הצבור אתו באים ללימודי תעודת הוראה סטודנטים בעלי תואר ראשון, שני או שלישי. משום כך, הן מאפשרות למוסד שבו לומד הסטודנט להכיר (לתת קרדיטציה) בלימודים אקדמיים קודמים אלה, הן ברכיב לימודי ההכשרה להוראה והן ברכיב הלימודים הדיסציפלינאריים. בכל מקרה, היקף הלימודים של ההכשרה להוראה לא יפחת מ – 18 ש"ש כולל ההתנסות המעשית (בהתאם להמלצה 8א' בדו"ח).

לוח 7. לימודי השלמה הדיסציפלינאריים נדרשים הנדרשים מאקדמאים לשם קבלת תעודת הוראה

לימודי השלמה	מסלול גילאי
לפחות 16 ש"ש בגיל הרך (יש להקפיד על עיבוי לימודי הגיל הרך במסגרת רכיב לימודי החינוך וההוראה ב"מתווה הבסיסי"). נוסף על כך: לפחות 3 ש"ש בחמש דיסציפלינות הוראה במקצועות יסוד בגן, המצטברות לסה"כ 15 ש"ש (מדעים, מתמטיקה, שפת אם, ספרות/ספרות ילדים, אמנות, מוזיקה, תנועה, מקרא, תרבות ומורשת-עם, חברה ואזרחות, לימודי הסביבה).	מסלול הגן (גננות) (לידה-6)
בתחומים מתמטיקה, מדעים ואנגלית - חסרי תואר אקדמי יחויבו להשלים 26 ש"ש בלימודי הדיסציפלינה. בעלי תארים אקדמיים הקרובים למקצועות ההוראה יחויבו להשלים לימודים דיסציפלינאריים בהיקף של לפחות 20 ש"ש למקצוע הוראה מרכזי בחינוך היסודי (למעט מתמטיקה, מדעים ואנגלית), או חטיבה אחת בהיקף של לפחות 15 ש"ש למקצוע הוראה שאינו מרכזי. בעלי תארים אקדמיים שאינם קרובים למקצועות ההוראה יחויבו להשלים לימודים דיסציפלינאריים בהיקף של לפחות 26 ש"ש למקצוע הוראה מרכזי, או 2 חטיבות דיסציפלינאריות של 10 ש"ש כל אחת למקצוע הוראה שאינו מרכזי.	ביה"ס היסודי (כיתות א' – ו')
לפחות 26 ש"ש בדיסציפלינת הוראה בביה"ס העל-יסודי (לתעודת הוראה במקצוע אחד בלבד), או לפחות 26 ש"ש בכל אחת משתי דיסציפלינות הוראה בביה"ס העל-יסודי (לתעודת הוראה בשני מקצועות), או לפחות 26 ש"ש בדיסציפלינת הוראה + שתי דיסציפלינות הוראה בהיקף של	ביה"ס העל- יסודי

<p>15 ש"ש כל אחת (המתכונת האחרונה מתאימה רק למקצועות הוראה בין-תחומיים, כגון מדעי החברה, מדע וטכנולוגיה, ולימודי הסביבה).</p>	
<p>לפחות 30 ש"ש בדיסציפלינה שהיא מקצוע הוראה בכמה חטיבות גיל במערכת החינוך, או לפחות 26 ש"ש בהתמחות חינוכית (למשל: חינוך בלתי פורמלי, חינוך חברתי, קידום נוער).</p>	<p>רב-גילאי</p>
<p>לפחות 16 ש"ש לימודי ליבה בחוג לחינוך מיוחד. בחינוך המיוחד בגיל ביה"ס יש להשלים גם לפחות 10 ש"ש בלימודים דיסציפלינאריים במקצועות הוראה במערכת החינוך. בחינוך המיוחד בגן יש להשלים גם לפחות 3 ש"ש בחמש דיסציפלינות הוראה במקצועות יסוד בגן, המצטברות לסה"כ 15 ש"ש (מדעים, מתמטיקה, שפת אם, ספרות/ספרות ילדים, אמנות, מוזיקה, תנועה, מקרא, תרבות ומורשת-עם, חברה ואזרחות, לימודי סביבה).</p>	<p>חינוך מיוחד</p>

נספח 3

הדרישות להרחבת הסמכה לבעלי תעודת הוראה

הרחבת הסמכה מיועדת לבעלי תואר אקדמי ותעודת הוראה המבקשים לקבל תעודת הוראה נוספת. הרחבת הסמכה לוקחת בחשבון את הניסיון שיש למורה בהוראה בפועל ואת הבסיס הדיסציפלינארי הקודם שלו. הלוחות שלהלן מפרטים את דרישות הלימודים לתוספת תעודת הוראה בתחום הוראה ו/או חטיבת גיל נוספת. הלוחות משקפים את המתווים החדשים המוצגים בדוח זה. השלמת שעות תהיה על בסיס הידע הקודם שנלמד ותקבע על ידי המוסד בהתאם ללוחות שלהלן.

א. הרחבת הסמכה: - לתחום הוראה קרוב באותה שכבת גיל.

- מתחום רב-גילי לתחום הוראה קרוב.

תחומי לימוד ניסיון	ידע דיסציפלינארי	התמחות גילאית	דידקטיקה ומתודיקה	התנסות מעשית
ניסיון בהוראה של 4 שנים לפחות	השלמה ל - 15 ש"ש	-	2 ש"ש	1 ש"ש
		-	2 ש"ש	2 ש"ש
		--	3 - 4 ש"ש	3 ש"ש
ניסיון בהוראה של עד 3 שנים כולל				
ללא ניסיון בהוראה				

ב. הרחבת הסמכה: - לתחום הוראה שאינו קרוב באותה שכבת גיל.

תחומי לימוד ניסיון	ידע דיסציפלינארי	התמחות גילאית	דידקטיקה ומתודיקה	התנסות מעשית
ניסיון בהוראה של 4 שנים לפחות	השלמה ל - 18 ש"ש	-	2 ש"ש	1 ש"ש
		-	2 ש"ש	2 ש"ש
		-	3 - 4 ש"ש	3 ש"ש
ניסיון בהוראה של עד 3 שנים כולל				
ללא ניסיון בהוראה				

ג. הרחבת הסמכה: - באותו תחום הוראה או בתחום הוראה קרוב מיסודי לעל ליסודי.

- לתחום הוראה שאינו קרוב בחטיבת גיל אחרת.

- מרב - גילי לתחום הוראה שאינו קרוב בשכבת גיל יסודי או על יסודי.

תחומי לימוד ניסיון	ידע דיסציפלינארי	התמחות גילאית	דידקטיקה ומתודיקה	התנסות מעשית
ניסיון בהוראה של 4 שנים לפחות	השלמה ל- 26 ש"ש	4 ש"ש	2 ש"ש לפחות	1 ש"ש
		4 ש"ש	2 ש"ש לפחות	2 ש"ש
		4 ש"ש	3 - 4 ש"ש	3 ש"ש
ניסיון בהוראה של עד 3 שנים כולל				
ללא ניסיון בהוראה				

ד. הרחבת הסמכה: באותו תחום הוראה מעל יסודי ליסודי.

תחומי לימוד ניסיון	ידע דיסציפלינארי	התמחות גילאית	דידקטיקה ומתודיקה	התנסות מעשית
ניסיון בהוראה של 4 שנים לפחות ניסיון בהוראה של עד 3 שנים כולל ללא ניסיון בהוראה	--	4 ש"ש	2 ש"ש לפחות	1 ש"ש
		4 ש"ש	2 ש"ש לפחות	2 ש"ש
		4 ש"ש	3 - 4 ש"ש	3 ש"ש

ה. הרחבת הסמכה: לתחום הוראה קרוב מעל יסודי ליסודי.

תחומי לימוד ניסיון	ידע דיסציפלינארי	התמחות גילאית	דידקטיקה ומתודיקה	התנסות מעשית
ניסיון בהוראה של 4 שנים לפחות ניסיון בהוראה של עד 3 שנים כולל ללא ניסיון בהוראה	השלמה ל - 15 ש"ש	4 ש"ש	2 ש"ש לפחות	1 ש"ש
		4 ש"ש	2 ש"ש לפחות	2 ש"ש
		4 ש"ש	3 - 4 ש"ש	3 ש"ש

הערות משלימות ללוחות הרחבת הסמכה :

1. "תחום הוראה קרוב" הוא דיסציפלינת הוראה מתוך אותו מקבץ מדעי (מדעי הרוח, החברה, הטבע, מדויקים, שפות, אומנויות וכדומה).
2. התמחות גילאית – לימודים פדגוגים תלוי גיל.
3. בכל מקרה של לימודים להרחבת הסמכה, לפחות 50% של הלימודים יתקיימו במוסד שמעניק את תעודת ההוראה.
4. 1 ש"ש עבודה מעשית – למורה בעל ניסיון בהוראה של לפחות 4 שנים יכלול: צפייה במורה חונך, הוראה של 3 שיעורים לפחות, ושיעור מבחן.
5. למורה המלמד בפועל (במשך שנתיים לפחות) את הדיסציפלינה בה הוא מבקש להרחיב את הסמכתו, ניתן יהיה להכיר עד 4 ש"ש בלימודי הדיסציפלינה.
6. למורה המלמד בפועל (במשך שנתיים לפחות) בחטיבת הגיל בה הוא מבקש להרחיב את הסמכתו, ניתן יהיה להכיר עד 4 ש"ש בהתמחות הגילאית.
7. כללי הרחבת הסמכה אינם חלים על מעבר ממסלול גן למסלול ביה"ס וההפך, וכן ממעבר מחינוך מיוחד במסגרות של החינוך המיוחד למסלול גילאי רגיל וההפך. במקרים כנ"ל, הדרישות המחייבות הן כל הדרישות המפורטות בנספח 2 לעיל (לימודי השלמה הנדרשים לקבלת תעודת הוראה לאקדמאים).

נספח 4

החלטות המועצה להשכלה גבוהה בנושא התואר השני

לימודים לתואר שני במוסדות להשכלה גבוהה
החלטת המועצה להשכלה גבוהה מיום 31.10.2006

1. המועצה להשכלה גבוהה סבורה כי על מוסד המבקש לקבל הסמכה להעניק תואר שני לעבור תהליך שיש בו עליית מדרגה ובניית תשתית אקדמית דרושה. על-כן, קודם שבקשה לפתיחת תכנית לימודים לתואר שני תעבור בדיקה קפדנית ע"י ועדה מקצועית של המועצה, על התכנית לעמוד בתנאי סף.
להלן מפורטים תנאי הסף להגשת בקשה לפתיחת תכנית לתואר שני:

1.1. בהתאם לכללי המועצה להשכלה גבוהה (הסמכת מוסד מוכר להענקת תואר מוכר) תשכ"ד – 1964: מוסד להשכלה גבוהה לא יוסמך בדרך כלל להעניק תואר אקדמי מוכר שני אלא אחרי שהעמיד ארבעה מחזורים של בעלי תואר אקדמי מוכר ראשון.

1.2. **בראש כל תכנית לימודים לתואר שני יעמוד איש סגל בכיר בעל תואר שלישי מדרגת מרצה בכיר ומעלה, המועסק במשרה מלאה במוסד, ובהיקף שלא יפחת משליש משרה בתכנית לתואר שני. ראש תכנית הלימודים ילמד בתכנית.**

1.3. כל המורים המלמדים בכל תכנית לתואר שני יהיו סגל אקדמי בכיר(מדרגת מרצה), בעלי תואר שלישי. במקרים מיוחדים (כחריג) יוכלו ללמד בתכנית מורים בודדים בעלי מוניטין בתחומם, שלתחום התמחותם זיקה ברורה לתכנית הלימודים והם אינם בעלי תואר שלישי. בתכנית לימודים בתחומי אמנות ועיצוב (לא כולל אדריכלות) יהיה הסגל מורכב גם מיוצרים ואמנים בתחומי אמנות רלוונטיים, בעלי תואר אקדמי נאות או בעלי רמה אמנותית נאותה.

1.4. בכל תכנית לימודים צריך שיהיה לפחות פרופסור אחד שמשרתו המלאה היא במוסד.

1.5. **בסגל ההוראה של תכנית לימודים לתואר שני יהיו בנוסף לראש התכנית, לפחות שני מורים שיועסקו בחצי משרה במוסד לפחות.**

1.6. מחצית המורים שמלמדים בתכנית לתואר שני המועסקים במשרה תקנית במוסד יהיו בדרגת מרצה בכיר ומעלה.

1.7. לפחות שני שלישי ממספר הקורסים הניתנים בתכנית יילמדו ע"י מורים המועסקים במוסד במשרה תקנית בהיקף של 75% משרה ומעלה. מוסד יתחייב שלפחות 2/3 מהקורסים של תכנית הלימודים שילמד תלמיד בפועל יילמדו על ידי מורים במוסד במשרה תקנית בהיקף של 75% משרה ומעלה.

1.8. מוסד יעמיד תשתית פיזית ראויה ללימודי תואר שני בתחום המבוקש, לרבות ספרייה ומעבדות מתאימות.

2. המועצה להשכלה גבוהה תדון בבקשות לפתוח תוכניות לימודים לתואר שני במכללות הטכנולוגיות רק לאחר שתעבורנה הליך של שדרוג מ- B.Tech. - ל- B.Sc.

3. הסמכה ללימודי התואר השני במוסד מתוקצב שאינו אוניברסיטה תהיה מותנית בהסכמה של המוסד ושל הסגל האקדמי שלו לקיים בהקפדה את כללי ההעסקה שנקבעו לו עם הסמכתו להעניק תואר ראשון. לשון אחר, צרכי ההוראה לתואר שני לא יהיו סיבה לשינוי תנאי ההעסקה. כללי התקצוב למוסדות לא-אוניברסיטאיים יישמרו גם אם ייפתחו בהם לימודים לתואר שני.

*תנאים אלו הינם תנאי בסיס הכרחיים לצורך הגשת תכניות לימודים לתואר שני עם תיזה ובלי תיזה. יחד עם זאת, בעבור תכניות לימודים לתואר שני עם תיזה, קבעה המועצה כללים נוספים.

מסלולים לתואר "מוסמך" ללא תיזה –
החלטת המועצה להשכלה גבוהה מיום 7.2.2006

א. המועצה להשכלה גבוהה קיימה דיון עקרוני בישיבתה שהתקיימה ביום 7.2.2006 בהמלצת ועדת המשנה לאוניברסיטאות ומכללות לחינוך (מיום 17.1.2006) בענין המסלולים לתואר "מוסמך" ללא תיזה והחליטה לאמץ את המלצתה.

ב. לאחר שבדקה המועצה להשכלה גבוהה את הנוהגים הרווחים במוסדות להשכלה גבוהה בקיום מסלולים לתואר "מוסמך" ללא תיזה, ולאור כוונת המועצה לשמור על רמת לימודים אקדמית נאותה במסלולים לתואר "מוסמך" ללא תיזה במוסדות להשכלה גבוהה, קובעת המועצה להשכלה גבוהה את העקרונות שיפורטו להלן, המייצגים דרישות מינימום להוראה ומטלות הסטודנטים במסלולים לתואר "מוסמך" ללא תיזה –

1. מטרת המסלולים לתואר "מוסמך" ללא תיזה היא העמקת הידע, הרחבת הידע והתמחות בתחום מסויים שאינה דורשת בהכרח מחקר ועל כן, שעות הלימוד במסלולים אלה יוגדלו בהשוואה למסלולים המחקריים לתואר "מוסמך" המחייבים כתיבת עבודת גמר (תיזה).

2. במסלולי הלימוד לתואר "מוסמך" ללא תיזה תהיה מכסת שעות ההוראה לפחות 36 ש"ס (או 18 ש"ש) או 25% יותר ממכסת שעות ההוראה של מסלולי הלימוד המחקריים לתואר "מוסמך" עם תיזה באותו תחום.

3. במסלולי הלימוד לתואר "מוסמך" ללא תיזה יוגש מבחן מסכם או עבודה מסכמת.

4. כל המסלולים לתואר "מוסמך" יוגשו על פי ההנחיות של המועצה להשכלה גבוהה ללימודי תואר שני במוסדות להשכלה גבוהה.

ג. תחולה והוראות מעבר-

1. עקרונות אלו יחולו על בקשות חדשות לפתיחת מסלולים לתואר "מוסמך" ללא תיזה, אשר יוגשו למזכירות המועצה להשכלה גבוהה החל משנה"ל תשס"ז.

2. מוסד להשכלה גבוהה המקיים, באישור המועצה, תוכניות או חוגים לתואר "מוסמך" ללא תיזה, שאינם עומדים בדרישות שפורטו לעיל, יתבקש ליישם עקרונות אלו החל משנת הלימודים תשס"ט.

3. עקרונות אלו לקיום מסלולים לתואר "מוסמך" ללא תיזה ייכללו, במידת הצורך, במסגרת כללי המועצה להשכלה גבוהה.

4. על המוסדות להשכלה גבוהה לדווח למועצה להשכלה גבוהה על יישום כללים אלו או שינויים שנעשו בתוכניות לתואר "מוסמך" ללא תיזה.

ד. מוסד להשכלה גבוהה הרואה עצמו נפגע מהחלטה זו של המועצה, רשאי להשמיע את טענותיו בכתב ואלה תובאנה בפני המועצה לדיון.

לימודי תואר שני מחקרי במוסדות שאינם אוניברסיטאות
החלטת המועצה להשכלה גבוהה מיום 26.10.2004

1. מוסדות להשכלה גבוהה שאינם אוניברסיטאות יוכלו לקיים לימודי תואר שני עם תיזה אם יעמדו ברמה אקדמית נאותה, כולל סביבה מחקרית מתאימה.
2. בהתאם להמלצת ות"ת:
  - א. התעריפים שייקבעו במוסדות שאינם אוניברסיטאות המתקצבים ע"י ות"ת יהיו זהים לתעריפים במוסדות כאלה לתואר שני ללא תיזה. מובהר כי במוסדות אלה לא תתקצב ות"ת תשתיות מחקריות (פיזיות וכ"א) הדרושות לתכניות עם תיזה.
  - ב. קיום הלימודים מותנה באישור ות"ת כי תקציב המוסד שאינו אוניברסיטה מאוזן והוא יכול להעמיד תשתיות מחקר והוראה הנדרשים לצורך לימודי תואר שני עם תיזה במסגרת תקציבו המאושר (ובכלל זה השתתפות ות"ת המאושרת בהתאם לתעריפים לתואר שני).
  - ג. תנאי עבודת הסגל האקדמי (לרבות היקף שעות הוראה, תנאים נלווים וכו') במוסדות מתוקצבים לא ישתנו כתוצאה מקיומם של לימודים לתואר שני עם תיזה.
  - ד. יש לעמוד על כך שקיום לימודים לתואר שני עם תיזה לא יפגע בלימודים לתואר ראשון ולתואר שני ללא תיזה במוסד שאינו אוניברסיטה.
  - ה. במוסדות מתוקצבים ייבדקו גם ההיבטים התכנוניים.
3. להלן קריטריונים להגשה ולאישור של תכניות לימודים לתואר שני עם תיזה במוסדות שאינם אוניברסיטאות. הקריטריונים יהוו בסיס וקו מנחה לעבודתן של הוועדות הבודקות שיוקמו לבדיקת הבקשות השונות.
  - א. **כללי**

תכנית לימודים לתואר שני עם תיזה במוסד שאינו אוניברסיטה תעמוד בכל החלטות המועצה באשר ללימודים לתואר שני.
  - ב. **תפיסת יסוד**

מוסדות שאינם אוניברסיטאות המבקשים לקיים תכנית לימודים לתואר שני עם תיזה בתחום מסוים, נדרשים להציג תכנית לימודים בהיקף וברמה אקדמית הדומים לאלה המקובלים באוניברסיטאות, בתחום זה. על המוסדות המבקשים להוכיח רמת לימודים אקדמית גבוהה של לימודי התואר הראשון, לקיים תשתית ראויה לביצוע מחקרים, ולהציג סגל הוראה אקדמי בכיר, מיומן ומעודכן לקיום תכנית הלימודים המבוקשת.
  - ג. **לימודים קודמים בתחום המבוקש**

על המוסד המבקש להציג רמה אקדמית גבוהה של לימודי התואר הראשון בתחום המבוקש לתואר שני, בין היתר על ידי השגים אקדמיים של הסטודנטים, כולל קבלה לתארים מתקדמים באוניברסיטאות, לפי שיקול דעתה של הוועדה הבודקת.
  - ד. **סביבה מחקרית**

על המוסד המבקש להציג סביבה תומכת ותשתית פיסית ראויה ועדכנית לקיום תכנית הלימודים בתחום הנדון, כגון: מעבדות שיאפשרו ביצוע המחקר, ספרייה מתאימה הכוללת בין היתר גישה למאגרי מידע וגרסאות אלקטרוניות של כתבי העת המובילים בתחום.
  - ה. **הסגל האקדמי**

על המוסד המבקש להציג סגל הוראה אקדמי בכיר העומד בקריטריונים של פעילות ומצוינות אקדמית, דהיינו: פרסומים מדעיים, השתתפות בכנסים מדעיים, וכדומה. סגל ההוראה האקדמי בתכנית המבוקשת ימלא את הדרישות הבאות:

- בראש כל תכנית לימודים לתואר שני יעמוד איש סגל בכיר בעל תואר שלישי מדרגת מרצה בכיר ומעלה, המועסק במשרה מלאה במוסד, ובהיקף שלא יפחת מחצי משרה בתכנית לתואר שני.
- כל המורים המלמדים בתכנית יהיו סגל אקדמי בכיר (מדרגת מרצה) בעלי תואר שלישי. במקרים מיוחדים (כחריג) יוכלו ללמד בתכנית מורים בודדים בעלי מוניטין בתחום, שלתחום התמחותם זיקה ברורה לתכנית הלימודים והם אינם בעלי תואר שלישי.
- בסגל ההוראה האקדמי של התכנית יהיו לפחות 3 פרופסורים, מהם לפחות פרופסור מן המניין אחד בתחום הנדון, שמשרתו המלאה היא במוסד המבקש.
- סגל ההוראה האקדמי של התכנית יכלול גרעין של 2-3 מורים מדרגת מרצה בכיר ומעלה שיועסקו במשרה תקנית במוסד – ביניהם ראש תכנית הלימודים – ובהיקף שלא יפחת מחצי משרה בתכנית לתואר שני.
- לפחות מחצית מהמורים שמלמדים בתכנית לתואר שני המועסקים במשרה תקנית במוסד יהיו בדרגת מרצה בכיר ומעלה.
- הוראת שני שלישים לפחות ממספר הקורסים בתכנית הלימודים תהיה על ידי מורים במשרה תקנית במוסד המבקש בהיקף של 75% ומעלה.
- מנחה התיזה יהיה בדרגת מרצה בכיר לפחות ובעל נסיון מוכח במחקר בתחום התיזה.

1. תכנית הלימודים

תכנית לימודים לתואר שני עם תיזה בתחום מסוים במוסדות שאינם אוניברסיטאות, תהיה בהיקף וברמה אקדמית הדומים לאלה המקובלים בתכניות הלימודים לתואר שני עם תיזה באוניברסיטאות, באותו תחום. תכנית הלימודים תמשך בדרך כלל 4 סמסטרים.

2. תנאי קבלה, הישגים אקדמיים ודרישות גמר

תנאי הקבלה לתכניות במוסדות שאינם אוניברסיטאות, ההישגים האקדמיים הנדרשים מהסטודנטים ודרישות הגמר, יהיו דומים לאלה הנהוגים באוניברסיטאות. עבודת התיזה של הסטודנטים תיבחן ע"י לא פחות משלשה בוחנים – כולם בדרגת מרצה בכיר ומעלה. לפחות שניים מהבוחנים יהיו חברי סגל במוסדות אחרים להשכלה גבוהה הפעילים בתחום המחקר, כשלפחות אחד מהם חבר סגל באוניברסיטה.

4. בשלב ראשון, הסמכה להעניק תואר שני עם תיזה במוסדות שאינם אוניברסיטאות תהיה זמנית. כתנאי לחידוש ההסמכה ייבדקו – בין היתר – עבודות תיזה.

* החלטה זו באה בהמשך להחלטות המועצה הבאות:

- החלטת המועצה באשר ללימודי תואר שני במוסדות שאינם אוניברסיטאות (28.11.2000).
- החלטת המועצה באשר ללימודי תואר שני במוסדות להשכלה גבוהה (15.7.2003) כפי שתוקנה ביום 31.10.2006.

למען השלמות, בקריטריונים המפורטים בסעיף 3 יש חזרה על חלק מההחלטות דלעיל.

תוספת להחלטת המועצה להשכלה גבוהה בנושא מתווים מנחים בהכשרה להוראה:

החלטת המועצה מיום 1.7.2008

1. היקף הלימודים לתואר "בוגר בהוראה" (B.Ed.) בתחומי האמנות, העיצוב

והיצירה

2. היקף לימודי האנגלית כתנאי להכשרה להוראת אנגלית

1. היקף הלימודים לקראת תואר "בוגר בהוראה" (B.Ed.) בתחומי האמנות, העיצוב

והיצירה

בתכניות לימודים לקראת תואר "בוגר בהוראה" (B.Ed.) בתחומי האמנות, העיצוב והיצירה, היקף השעות בתכנית הלימודים יהיה 96-110 ש"ש כלהלן:

- 60-74 ש"ש לימודי דיסציפלינה. תכנית הלימודים הדיסציפלינארית כוללת את: הלימודים העיוניים, הלימודים המקצועיים/מעשיים ופעילויות מחלקה ייחודיות (הפקות, תערוכות, פרויקטים, וכו'). היקף הלימודים העיוניים לא יפחת מ- 26 ש"ש;
- 30 ש"ש לימודי הכשרה להוראה (בהתאם לעקרונות והכללים שנקבעו במתווים המנחים);
- 6 ש"ש לימודי יסוד והעשרה (בהתאם לעקרונות והכללים שנקבעו במתווים המנחים).

על תכנית הלימודים להבטיח קשר בין הפרקטיקה של תהליכי היצירה, אליה נחשף כל אחד מן הסטודנטים, לבין ההיבטים התיאורטיים המניעים אותה. על התכנית להפגיש בין עולמות התוכן של היצירה לבין תולדות האמנות והתיאוריה שלה ועל-ידי כך להעמיק את היכרותם של הסטודנטים עם התרבות והחברה בה הם יוצרים. בהמשך לכך, יודגש שוב כי על תכניות הלימודים הדיסציפלינארית להבטיח היקף לימודים עיוניים משמעותי ולא פחות מ- 26 ש"ש, וזאת גם כחלק מהליך הכנתם של הבוגרים להוראה בחטיבה העליונה.

*****

2. היקף לימודי האנגלית כתנאי להכשרה להוראת אנגלית

2.1 כללי:

לאור הממצאים הקשים בנושא רמת האנגלית במערכת החינוך, המועצה רואה בחיוב עידוד מוסדות שיבחרו לקיים את לימודי החוג לאנגלית, כתנאי להכשרת מורים לאנגלית, כלימודים במבנה חד-חוגי (48 ש"ש לפחות) הכוללים עד 12 ש"ש של לימודי מיומנויות שפה. במכללות לחינוך רצוי כי לימודים כנ"ל יתקיימו במסלול רב-גילאי. עם זאת, המועצה מודעת שחיוב גורף למעבר ללימודי אנגלית במתכונת חד-חוגית, כתנאי להכשרת מורים לאנגלית, יקטין במידה משמעותית את מספר הפונים, דבר שיעמיד בספק את קיומה של הכשרת מורים לאנגלית ויצמצם במידה ניכרת את האפשרות למילוי צרכי מערכת החינוך במורים. על כן סבורה המועצה שיש לאפשר גם את המשך קיומם של לימודי אנגלית במתכונת דו-חוגית, כתנאי להכשרה להוראת אנגלית, בתנאים המפורטים כלהלן:

2.2 תנאים לקיומן של תכניות לימודים דו-חוגית לקראת תואר "בוגר בהוראה" (B.Ed.) באנגלית

- 2.2.1 על לימודי החוג באנגלית, כתנאי להכשרה להוראת אנגלית, לכלול 6 ש"ש (12 ש"ס) לפחות של לימודי מיומנויות שפה בדגש על דקדוק ואוצר מילים. כמו כן, במסגרת לימודי מיומנויות שפה יושם דגש רב על אסטרטגיות בהבנת הנקרא, הבנת הנשמע, הכתיבה והדיבור.
- 2.2.2 במסגרת לימודי ההכשרה, רצוי לקיים את לימודי החינוך והפדגוגיה, ככל שניתן, בשפה האנגלית.
- 2.2.3 היקף לימודי אנגלית במתכונת דו-חוגית לא יפחת מ- 32 ש"ש (64 ש"ס), מתוכן לפחות 6 ש"ש (12 ש"ס) לימודי מיומנויות שפה (שעתיים שנתיות מלימודי מיומנויות השפה בחוג לאנגלית יכולים לבוא במקום לימודי הפטור מאנגלית הנלמדים במסגרת לימודי היסוד וההעשרה הכלליים לתואר, ובתנאי שנקבעה מראש, ועל בסיס פרטני [אינדוואללי], רמת פטור). על מנת

לאפשר העמקה נוספת בתחום מיומנות השפה, ניתן ורצוי להציע עוד שעות נוספות של לימודי יומנה ובלבד שסך היקף הלימודים לתואר לא יעלה על 101 שעות (202 ש"ס), כלהלן:

היקף שעות	דכיבי הלימודים
32 ש"ש (מתוכן חובה 6 ש"ש לפחות לימודי יומנה)	חוג באנגלית
26 ש"ש	חוג בדיסציפלינה נוספת
6-4 ש"ש (4 ש"ש לבעלי פטור מאנגלית)	לימודי יסוד והעשרה (בהתאם לעקרונות והכללים שנקבעו בהחלטה על המתווים המנחים)
30-36 ש"ש	הכשרה להוראה (בהתאם לעקרונות והכללים שנקבעו בהחלטה על המתווים המנחים)
96-92 ש"ש	סיכום ביניים
9-5 ש"ש	תוספת שעות של לימודי מיומנות שפה
101 ש"ש	סה"כ

2.2.4 המועצה מעודדת מוסדות שיבחרו ללמד חוג באנגלית במבנה דו-חוגי כללי (חוג באנגלית ולימודים כלליים) לקראת תואר B.Ed, להציע את מבנה הלימודים הדיסציפלינאריים כלהלן:

- חוג באנגלית בהיקף של 26 ש"ש.
- לימודים כלליים בהיקף של 30 ש"ש:
- א. חטיבת לימודים בהיקף של 15 ש"ש בתחום של חינוך לשוני בזיקה לאנגלית או מיומנויות תקשורת באנגלית.
- ב. חטיבת לימודים בהיקף של 15 ש"ש במקצועות הוראה או בתחומי החינוך.
- על המוסד לכלול 6 ש"ש לפחות של לימודי מיומנויות שפה במסגרת החוג או במסגרת החטיבה. רצוי להרחיב את לימודי המיומנויות במסגרת החטיבה להיקף של עד 12 ש"ש.
- בנוסף, יש לקיים את לימודי הכשרה להוראה ואת לימודי היסוד והעשרה כפי שנקבע בהחלטת המל"ג בנושא המתווים המנחים בהכשרה להוראה.

2.3 תנאים לקיומן של תכניות לימודים לקראת תעודת הוראה באנגלית לאקדמאיים (באוניברסיטאות ובמכללות לחינוך) או לקראת תואר "מוסמך בהוראה" (M.Teach):

- 2.3.1 חסרי תואר אקדמי באנגלית או בעלי רקע חלקי, ישלימו חוג לימודים באנגלית בהיקף של 26-30 ש"ש לפחות ומתוכם חובת 6 ש"ש לפחות של לימודי מיומנויות שפה. יודגש, הלומדים למעלה מ- 26 ש"ש יוכלו להרחיב את לימודי מיומנויות השפה עד 10 ש"ש.
- 2.3.2 במקרים של העדר פטור מלימודי מיומנות שפה, גם בעלי תואר באנגלית יחויבו בהשלמה של 6 ש"ש לפחות של לימודי מיומנות שפה כתנאי לקבלת תעודת ההוראה.